

KUZEY YAYINLARI : 51

Tiyatro Dizisi : 5

Kuzey Yayınları'ndan

Birinci Baskı : Temmuz 1985

KUZEY YAYINLARI

REMKA LTD. ŞTİ.

Onur Sok. No : 13/2

Maltepe / ANKARA

Tel : 30 40 81

Kapak : Ali Cengizkan

Baskı : Feryal Matbaacılık

ARNOLD WESKER

KÖKLER

Üç Perdelik Oyun

Çeviren

Cevat ÇAPAN

K İ Ő İ L E R

- BEATIE BRYANT** : Yirmi iki yaşında genç bir kadın
JENNY BEALES : Ablası
JIMMY BEALES : Eniřtesi
BAYAN BRYANT : Annesi
BAY BRYANT : Babası
FRANKIE BRYANT : Ađabeyi
PEARL BRYANT : Yengesi
STAN MANN : Bealeslerin komřusu
BAY HEALEY : Çiftlikte kâhya

BİRİNCİ PERDE — Norfolk'ta elden günden uzak bir kulübe, Bealeslerin evi...

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne — İki gün sonra, Bay ve Bayan Bryant'ın evinin mutfağı...

İkinci Sahne — Birkaç saat sonra, aynı yer

ÜÇÜNCÜ PERDE — İki hafta sonra, Bryantların evinin ön odası...

ZAMAN — Yaşadığımız günler...

BİRİNCİ PERDE

(Norfolk'ta suyu, elektriği, havagazı olmayan oldukça külüstür bir ev. Evin içi darmadağınık; ucuz, eski eşya ile döşeli. Dağınıklık da, evde hem çocuk olduğundan, hem de birtakım kolaylıklar bulunmadığı için annesinin pek çok yorulup ortalığı toplamaya yetişememesinden.

Orta yerde bir sürü ıvır zıvır : Gazeteler, kirli çamaşırlar, leğenler, kirli gömlek ve iç çamaşırı dolu bir leğen, lüks lambaları, gaz sobaları. Odaya girili ipte çamaşırlar. Aylardan Eylül.

JENNY BEALES musluğun başında bulaşık yıkar-ken, bir yandan da son günlerin çok sevilen bir piyasa şarkısını söylemektedir. Kısa boylu, toplu, cana yakın, gözlüklü. Yatak odasından bir çocuk, «Anne şeke, anne şeke» diye bağırır.)

JENNY — (Yumuşak bir sesle.) Hadi sus da uyu artık Daphne. (Bulaşık bezi almak için yerinden ayrılır.)

ÇOCUĞUN SESİ — Daphy şeke istiyo, şeke, şeke.

JENNY — (Şeker almak için dolaba doğru gider.) Baban gelip de seni uyanık bulursa, bak neler yapacak sana. (Elindeki şekerle yatak odasına girer) Hadi uyu artık, yoksa yarın sabah rahat vermezsin bana. (JIMMY BEALES girer. O da kısa boylu, tombul, al yanaklı, sarışın, ama pek az saç kalmış başında. Oto

tamircisi. Sirtında mavi iş tulumu, omuzunda bir asker çantası. Bisikletini içeri sokup duvara dayar. Sirtının ağrıdığı anlaşılmaktadır.

JENNY odaya döner.)

Senin nen var?

JIMMY — Ne bileyim ben! Hem karnım ağrıyor, hem de sırtım; kürek kemiklerimin arası sızlıyor. Güç duruyorum ayakta.

JENNY — Otur, otur da yemeğini getireyim masaya.

JIMMY — Bırak canım! Yemek filan yiyemem şimdi.

(JIMMY bir yastık bulup sedire uzanır, yastığı karnına bastırır. JENNY bir süre kocasına öyle bakar.)

JENNY — Neymiş peki, daha bilmiyor musun?

JIMMY — Ben nerden bileyim ne olduğunu.

JENNY — Ben anneme anlattım senin sancını, hazımsızlıktır, dedi.

JIMMY — Hazımsızlığın ne işi varmış kürek kemiklerinin arasında?

JENNY — Kimi hazımsızlık öyle kötü olurmuş ki, sancısı adamın midesinden sırtına vururmuş.

JIMMY — Saçmalama be, sen de.

JENNY — Ben de öyle dedim. Hadi be anne, dedim, hazımsızlık insanın sırtında olmaz ya, dedim. Kız bana mı öğreteceksin, dedi, ben çektim, bilirim.

JIMMY — Onun da çekmediği yoktur.

(JIMMY sedirin üzerinde kıvrılırken JENNY buluşğunun başına döner, şarkısını mırıldanır. Susarlar. Sonra.)

JENNY — Kimi gördün bugün?

JIMMY — Doktor Gallagher'ı.

JENNY — (Dönerek) Kimi dedin?

JIMMY — Ghallagher'ı. O külüstür arabalarıyla karısı bir yere götürüyordu onu.

JENNY — Aa, nasıl olur?

JIMMY — (Kalkıp masaya yaklaşır. Sancısı biraz hafiflemiştir.) Niye olmazmış?

JENNY — (Kocasına yemek çıkarmak için fırına yaklaşır.) Geçenlerde köye indiğimizde Judy Maitland, öldü demişti onun için de. Biliyorsun bir yıldır kanserden çekiyordu, üç hafta ya yaşar, ya yaşamaz, diyorlardı.

JIMMY — Koca tilki. Ölümü duymadan ayağa kalkmadı demek.

JENNY — Yaa. En çok üç hafta yaşar diyorlardı.

KIZ SESİ — (Dışardan) Heey! Heey!

JIMMY — Kardeşin geldi.

JENNY — Aa, sahi o.

KIZ SESİ — (Dışardan) Heey! Kimse yok mu evde?

JENNY — (Çağırır) Gel, gel, bağırmayı bırak da, içeri gel. (BEATIE BRYANT girer. İri yarı sarışın, yüzünden sağlık fıskıran, 22 yaşında bir genç kadın. Elinde bir bavul.)

JIMMY — İşte geldi.

JENNY — (Çekingen, ama sevinçli) Hoş geldin, Beatrice, nasılsın?

BEATIE — (Çekingen, ama sevinçli) Hoş bulduk, Jeeny, sen nasılsın? Ne kokuyor burda böyle mis gibi?

JENNY — Yemek için soğan kavurmuştum, bir de fırına ekmek sürdüm harman sonu şenliği için.

BEATIE — Ee, Jimmy Beales sende ne var ne yok, ne yapıyorsun?

JIMMY — Ne olacak bizde, asıl seni sormalı.

BEATIE — Ben iyiyim. Ne zaman geliyorsun. Londra'ya, futbol maçına?

JIMMY — Bırak canım, sen de, bir daha gider miyim hiç. Baban o kalabalığın içinde dönüp dönüp, ne itiyorsun yahu, ne itiyorsun yahu, demez mi.

JENNY — Ronnie nerde?

BEATIE — On beş gün sonra gelecek.

JIMMY — Evlenmediniz mi daha? *

BEATIE — Hayır.

JIMMY — Kez, elini çabuk tut biraz, sonu iyi çıkmıyor bu uzun nişanlılıkların.

JENNY — Sen çeneni tut da, yemeğini ye. Bak ne zaman konuşsan, ağzından lokman düşüyor. Sonra işin yoksa ağla sırtım ağrıyor, diye.

BEATIE — Ne o Jimmy, bir yerin mi ağrıyor?

JIMMY — Hem de nasıl! Kürek kemiklerimin tam orta yeri.

JENNY — Annem hazımsızlıktandır, diyor.

BEATIE — Hazımsızlığın ne işi varmış kürek kemikleri arasında?

JENNY — Kimi hazımsızlık öyle kötü olurmuş ki, an-neme göre, adamın midesinden sırtına vurmuş.

BEATIE — Saçmalama, sen de.

JENNY — Ben de öyle dedim. Hadi be anne, dedim, hazımsızlık insanın sırtında olmaz ya, dedim. Kız bana mı öğreteceksin, dedi, ben çektim, bilirim.

BEATIE — Onun da çekmediği yoktur. Ne yapıyor o, iyi mi?

JENNY — Bildiğin gibi. Ne kadar kalacaksın sen?

BEATIE — İki gün burda, iki hafta bizde.

JENNY — Karnın aç mı?

BEATIE — Neler var?

JENNY — İşte ne görüyorsan.

BEATIE — Ciğer? Yerim!

(BEATIE yerleşir. Odada bir yığın resimli roman dergisi görür, birini de alıp okumaya başlar.)

JENNY — Sonra da dondurmamız var.

BEATIE — (Dalgın) İyi.

JENNY — Şuna bakın hele. Gelir gelmez resimli roman-larına dalıverdi. Kız bunlardan vazgeçmedin daha?

JIMMY — Pek değişmemiş, değil mi?

BEATIE — Ne tuhaf! Buraya döner dönmez tıpkı eskisi gibi oluyorum, sanki hiç ayrılmamışım dersiniz. Hep o eski tembelliğime dönüyorum, eskiden konuştuğum gibi konuşuyorum. Ne tuhaf!

JENNY — Peki Ronnie ne diyor buna?

(BEATIE artık RONNIE'nin sözleri ile konuşmaya ki hiç. Onu tanıdığım bu üç yıl içinde hiç değilse. Ama ne diyeceğini biliyorum. (Yerinden fırlar, ko-nuşurken dolaşmaya başlar.) Yeğenlerine aldığı re-simli romanları okurdum da, çileden çıkardı.)

(BEATIE artık RONNIE'nin sözleri ile konuşmaya başlar, bunu yaparken hareketlerini, konuşmasını Ronnei'nin hareketlerine, konuşmasına o denli benzetir ki, oyun ilerledikçe nişanlısının kişiliğini başarıyla çizdiğini görürüz.)

'Aman be kadın, bunlardan ne bulur da, böyle kendinden geçersin sanki?' Ben de ne yapardım, biliyor musunuz? Bir (Guardian) gazetesi alır, iyice açardım, resimli romanı da arasına sıkıştırır, öyle okurdum!

JIMMY — 'Guardian' gazetesi ha? Vay canına, eğlence den pek anlamıyor, desene?

BEATIE — Ben de öyle derdim ona. Ama, o 'Eğlence mi?' derdi, 'eğlence mi? Bir müzik aracı çalmak eğlencedir, resim yapmak, kitap okumak, arkadaşlarla konuşmak, ama resimli roman okumak? Resimli roman okumak? Hem de yirmi iki yaşında koca bir kadın için?'

JENNY — (Yemek dağıtır, kendi de sofraya oturur.)
Tuhaf bir adam gibi geliyor bana bu Ronnie. Hadi kız, otur da yemeğini ye.

BEATIE (Heyecanla) Sıcakkanlı bir çocuk ama.

JIMMY — Sıcakkanlı mı? Sıcakkanlı mı, dedin? Resimli roman okumayan adam da hiç sıcakkanlı olur muymuş? Kitap okuyan, resimlere bakan, klasik müzik dinleyen adamın neresi sıcakkanlı olur?

(Soru ister istemez kendi cevabını verirmişçesine bir sessizlik olur.)

JIMMY — Eh, kimi de bunlardan hoşlanır belki.

BEATIE — Sonra resimli romanı benden aşırıp kendi okuyor!

JENNY — Öyleyse pek aldırdığı yok?

BEATIE — Yok ya. Hem sonra arada bir ben de kitap okuyorum. 'Resimli romanların bir kötülüğü yok' diye bağırır bakarsınız Ronnie ne zaman söylev çekecek olsa, iskemlenin üstüne çıkar, ama pek de öyle coştüğünü belli etmez.

JIMMY — Nasıl?

BEATIE — Böyle, bak. (İskemlenin üzerine çıkar) 'Resimli romanların bir kötülüğü yok, kötü olan resimli romandan başka şey bilmemek. Futbola bir diyeceğim yok, ama her Tanrı'nın günü futbol diye tutturmak kötü. Şu yeni danslar iyi, yalnız gözü ondan başka bir şey görmeyen kızdaki beni tanrı korusun!' (Oturur, sonra, başka bir şey hatırlamış gibi iskemlenin üzerinde doğrulur.) Ha, bir de, 'havadan söz açmanın bir kötülüğü yok, ama ne olur bana durmadan havadan söz etme.' (Oturur.)

(JIMMY ile JENNY, 'Bunların ikisi de biraz kaçık' der gibi bakışırlar. JIMMY kalkar, işine gitmek için potinlerini giyer, tozluklarını ayağına geçirir.)

JENNY — Peki hiç kavga etmez mi seninle?

BEATIE — Ederdik eskiden. Bir zamanlar benim kâğıtlarımla, bütün işlerimle o uğraşıyordu. Bir ara işsizdim, işsizlik sigortamı almak aklıma gelmemişti. O hatırlattı. Ama gidip isteyince eksik pul götürdüğüm için vermediler. Ben de ne yapacağımı şaşır-dım, ama gidip benim hakkımı o aradı - tıpkı anası gibi herkesle tartışır anası-onun üzerine ben de paramı aldım. Ben konuşmasını bile beceremiyordum, tuhaf geliyordu bana. Düşünebiliyor musun!

Doğma büyüme bir İngiliz kıızı, ufak tefek alışverişin dışında, kendi dilini konuşmıyor. Canı sıkıldığı zaman benimle uğraşmaya başladılar. 'Ne konuşabilirsin sen?' derdi. 'Hadi, seç bir konu. Konuş. Dilini kullan. Dil nedir, bilir misin sen?' Ben hiç düşünmemiştim, siz düşündünüz mü? Kendiliğinden olan bir şey, yürümek gibi, değil mi? 'Dil sözlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkar' derdi, bir sır veriyormuş gibi. 'Bu sözler köprü işini görür bir yerden bir yere korkusuzca gidebilmen için. Ne kadar çok köprü bilersen, o kadar çok yer görürsün!' (JIMMY'ye) Bir yeri görüp de, köprüünün nerede olduğunu bilemeyince ne olur, sen biliyor musun?

JIMMY — (Kızgın) Git işine kız, neler söylüyorsun sen!

BEATIE — İşte! Gördün mü, kavga hazır! Olsun, kavga-dan bir şey çıkmaz. Severim ben kavga etmeği. Öyle olunca da Ronnie, 'Köprüler, köprüler! Köprülerini kullansana be kadın!' diye bağırır. 'İnsanlar binlerce yıllarını verdiler bu köprüleri kurmak için, kullansana!' Bunun üzerine de benim tepem atar, 'Cehenneme kadar yolu var köprülerinin. Senin de, köprülerinin de,' diye bağırırdım, 'benim canım kavga etmek istiyor.' O zaman sırtır, 'Kavga mı istiyorsun?' derdi. 'Köprülerini kullanmayacak mısın?' 'Kullanmayacağım.' derdim. Başlardık kavgaya. Kimi zaman canımı bile yakardı, ama yavaş yavaş bir de bakardım kuruvermiş aramızdaki köprüyü benim için - işte o zaman sevişirdik! (Bir şey olmamış gibi yemeğini yer.)

JENNY — Ne yapardık, dedin?

BEATIE — Sevişirdik. Öğleden sonra aşk, şekerim. Hiç denedin mi? En uygun zamandır o iş için. Akşam-

ları çıkar eğlenirsin; geceleri uyursun, okursun, çalışırsın; sabahları günlük işlerini yaparsın. Ama sevişmeğe gelince, en uyanık, en diri, en güçlü olduğun zaman öğleden sonralarıdır.

JIMMY — Tabii her gün izin alıyordun işinden sevişmek için değil mi?

BEATIE — Sana hafta sonlarında, tatillerde, diyoruz be budala.

JENNY — Hadi ordan, sen de!

BEATIE — Oo, Jenny Beales kızarıyorsun bakıyorum. Öğleden sonra sevişmedin mi sen hiç? Jimmy'ye söylesene.

JENNY — (Tatlıyı getirmek için kalkar.) Gevezeliği bırak da, dondurmanı ye. Çilekli hem. Biraz daha ister misin James?

JIMMY — (Bir yandan potinlerini bağlamaktadır.) Ver bakalım, vanilyalı olsun. (Yer) İyi olmuş, değil mi? Jersey ineğinin ak sütünden yapılmış bu.

BEATIE — Bu da güzel. Pembe süttten mi yapmışlar bunu da?

(Sessizlik.)

JIMMY — Ya! (Sessizlik) Pembe ineğin sütünden! (Sessizlik. Hepsi de dondurmanın tadını çıkarmaktadır.)

JENNY — (Ağzı dolu) Betaie, hani Dickie Smart vardı ya?

JENNY — (Ağzı dolu) Hani son gelişinde Storcks'ta bir şeyler içmiştik birlikte!

BEATIE — (Ağzı dolu) Eee?

JENNY — (Ağız dolu) İşte öküz vurmuş ona geçen perşembe gecesi. Nerdeyse sol kulağı kopuyormuş, dizi, kaburgaları incinmiş, bacağının lifleri kopmuş.

(Dondurmalarını bitirmek için susarlar.)

BEATIE — (İnceliğe özenerek) Epey canı yanmıştır, desene!

JENNY — Yaa! (JIMMY'ye) Sen çıkıyor musun?

JIMMY — Hı.

(JENNY tabakları kaldırır.)

BEATIE — Bahçeyle de uğraşıyor musun gene?

JIMMY — Uğraşıyorum ya.

BEATIE — Havalarda biraz tatsız.

JIMMY — Daha pek değil. Hele bir iki hafta geçsin, sen kötü havayı o zaman gör.

BEATIE — Neler ektiniz bu yıl?

JIMMY — Patates, havuç, lahana. Sonra pancar, soğan, bezelye. Ama hiçbiri yüzümüzü güldürmedi bu yıl.

JENNY — Ben zaten bir şey anlamıyorum bunlardan.

BEATIE — Bereketsiz bir yıl desene?

JIMMY : Öyle.

(JIMMY orağını bilemeğe başlar.)

BEATIE — (Yerinden fırlar) Bulaşığa yardım edeyim.

JENNY — Et bakalım.

BEATIE — Bez nerede?

JENNY — Burda.

(BEATIE sofrayı topladıktan sonra ablasının bulaşıkları yıkamasına yardım eder. Düzenlenmesi gere-

ken bir susuştur bu. Oyun boyunca, BEATIE'nin taşkınlıkları dışında, kişilerde yoğun bir yaşama belirtisi görülmez. Tekdüze bir köy hayatı sürmektedir bu insanlar. Gün doğar, geceleri uyurlar, mevsimler durmadan değişir - onları şaşırtan hiçbir şey yok gibidir. Düzensiz, hızlı, delikodu yaparmış gibi konuşurlar hep - karşılarında seyirci varmış gibi de el kol oynatırlar. Keskin, kuru bir gülmece duyuları vardır. Birbirlerine karşı pek duygulu davranmazlar, ama bu, içlerinden birinin ölümüne de üzülmezler demek değildir. Onları tanıyınca susuşlarının da konuşmaları kadar önemli olduğunu anlarız.)

JENNY — Londra'daki greve ne dersin? Otobüsler olmadan neye benziyor Londra?

BEATIE — Çok güzel! Hiç gürültü yok. Sonra sokaklar, bir görsen sokakları, insan dolu. Daha çok insanlaştı şehir.

JIMMY — Buralardan bizi çağırıyorlar; biz gitsek hemen son veririz greve.

BEATIE — Amma da kancıklık seninki, hem de işçi arkadaşlarına karşı.

JIMMY — Ben kancıklık mancıklık anlamam. Kaç para alıyorlar otobüslerde çalışanlar, kaç para alıyorlar? Bir de bizlerin eline ne geçiyor? Haberin var mı senin?

BEATIE — Amma da kancıklık seninki, hem de işçiler grev yapmazsa sizlerin elinize bir şey mi geçecek sanki?

JIMMY — Ben kancıklık mancıklık anlamam. Kaç para alıyor musun? Babaminkini altı buçuk şilin arttırdı-

lar domuzlara baksın diye, Frank'ın haftalığı da yedi buçuk şilin arttı. O da traktör sürüyor.

JIMMY — Dur bakalım şimdi kimleri atacaklar işten.

JENNY — Ya, o da var. Öyle hayvan ki bunlar, ne zaman birinin haftalığını arttırsalar, bir başkasını işten atıyorlar. Hiç şaşmaz bu. Sen eve gidince babama sor bakalım gene kimi atmışlar işten.

BEATIE — İşten atmayacakları biri varsa, o da babamdır ama. Onun gibi haftanın yedi günü gece yarılarna kadar domuzlara bakacak birini zor bulurlar biraz.

JENNY — Budalalık onunki de! (Susar) Jimmy söyledi mi sana bu yıl Londra'da yapılacak törene çağrıldığını?

BEATIE — Ne töreniymiş bu? Ne yapacaksınız törende?

JIMMY — Gösteri yapacağız, silahlarla filan geçeceğiz.

BEATIE — Kimseye yaramayacak işler bunlar.

JIMMY — Öyle mi dersin? Yurdumuzu savunabileceğimizi göstermek gerek ama. Silahlı gösteri yaptın mı, savaşa engel olursun.

BEATIE — (Kurulamayı bitirmiştir.) Gösteri mösteri, boş bunlar, boş (Bavulunu açar.) Bakın ne getirdim size. Tepene bir hidrojen bombası düşsün de bakalım neye yarıyor elinizdeki silahlar. (Bavulundaki paketleri bulmaya çalışır.)

JIMMY — Sen öyle söyle, sen öyle söyle! Öbür itleri korkutmayacak mı o bomba bakalım!

BEATIE — Sizi korkutacak ya. (Paketleri bulur.) Bunlar çocuğa.

JIMMY — Peki sen nerden öğrendin bunları birdenbire böyle?

JENNY — (Kardeşinin getirdiği yeni masa örtüsünü gösterir.) Sağ ol, eksik olma Beatie. Tam istediğim gibi.

BEATIE — Senin yurdunu korumakla filan bir sıkıntın yok ki be Jimmy. Senin bayıldığın şey, askercilik oynamak.

JIMMY — Geçen savaşta ne yaptık peki, siperlerde türkümü söyledik?

BEATIE — Chaucer'in adını duydun mu sen?

JIMMY — Duymadım.

BEATIE — Peki bu bölgenin milletvekili kim, biliyor musun?

JIMMY — Ne demek istiyorsun kız? Bırak şimdi bu bil-meceleri.

BEATIE — İngiliz Sendika Hareketi nasıl başladı, biliyor musun? Grev hakkına inanıyor musun?

JIMMY — İkisine de hayır.

BEATIE — Ne uğruna savaşmak istiyorsun öyleyse?

JIMMY : (Artık canına tak etmiştir.) Bak Beatie, ne zamandır burda yoktun; okumuş birini bulmuşsun, o da sana bir sürü şeyler öğretmiş filan. Ama gelip de o düşünceleri bize satmaya kalkma - biz iyiyiz böyle. Ne zaman istersen gel, başımızın üstünde yerin var, ama politikayı eve sokmaya kalkışma, o zaman işin tadı kaçır çünkü. Söylemedi deme ha! (Gider)

JENNY — Tüh, kız, tam bamteline bastın sen de. Derdi günü bu savunma ordusu onun. Başka sıkıntısı yok dersin.

BEATIE — (Üzülmiştir.) Konuşmaktan niye korkuyor?

JENNY — Konuşmaktan korktuğu yok. Hem de ne konuşuyor, konuşunca.

BEATIE — Ama konuşmuyor, gerçekten konuşmuyor, köprülerini kullanmıyor. Arada bir Ronnie'yle, arkadaşlarıyla oturup onların konuşmalarını dinliyorum da, biliyor musun, söyledikleri sözlerin çoğu daha önce duymadığım şeyler.

JENNY — Ronnie anlatmıyor mu sana bu sözlerin ne olduğunu?

BEATIE — Anlatıyor, anlatmaya kalkınca kızıyorum, o da sormamı istiyor. (İsteksizce Ronnie'nin konuşmasına benzetmeğe çalışarak.) «Hep soracaksın, insanlar bildikleri şeyi sana anlatmaya bayılırlar. Hep sor o zaman saygı duyarlar sana karşı.»

JENNY — Sen de soruyor musun bari?

BEATIE — Hayır, sormuyorum! Hem niye biliyor musun? Dik kafalıyım da ondan. Annem gibi dik kafalı. Bir türlü sormuyorum işte. Sonra ne oluyor, biliyor musun? Tepem atıyor onları dinlerken. Anlamadığım, bilmediğim şeyler konuşmaya başladılar mı, tepem atıyor. Oturup şurdan burdan konuşurken, birden dönüp, 'öyle değil mi?' diye soruyorlar. Tıpkı okulda bilmediğin bir şeyi birdenbire sormaları gibi. Kimi zaman hiçbir şey söylemiyorum, kimi zaman da ya gidip yatıyorum, ya da odadan kaçıyorum. Jimmy gibi, tıpkı Jimmy gibi.

JENNY — Peki Ronnie ne diyor buna?

BEATIE — Çok kızıyor. 'Bana niye sormuyorsun be kadın?' diyor, 'bana niye sormuyorsun? Ben sana her

şeyi anlatmak için dokuz doğurmuyor muyum burada? Sen sor yalnız!'

JENNY — Sonra da seninle evlenecek bu çocuk?

BEATIE — Niye evlenmesinmiş?

JENNY — Yok, kusura bakma, ben anlamam ama, pek anlaşacağına benzemiyorsunuz da.

BEATIE — (Yüksek sesle) Hiç de değil! Sevişiyoruz biz!

JENNY — Sen daha iyi bilirsin.

BEATIE — (Yavaşça) Yok yok, ben de bilmiyorum. O buraya gelinceye kadar da bilemeyeceğim. Dell Otelinde garsonluk etmeğe başladığım ilk gün, onu mutfakta pasta yaparken gördüğümünden beri seviyorum - kolaymış gibi geldi bana. Her şey çok kolaymış gibi geldi. Üç ay arkasından koştum - tatlı sözler, hediyeler, sonunda kendimi ona verinceye kadar. Ne o beni sevdiğini söylüyordu, ne de ben aldırıyordum buna. Ama bir gün, artık benden sorumlu olduğunu söyledi, ben de bir şey demedim. Nasıl olsa kendimi sevdirdim ona, diyordum kendi kendime. Pek de tanıtmıyordum onu. Yalnız başkaları gibi değildi. Çoğu zaman bir şeyler yazıyordu, sonra, Derken Londra'ya döndü, ben de gittim peşinden. Evden uzaklaştıysam, onun için yaptım bunu. O da beni bırakmayacağını söylüyordu, ben de öyle, diyordum. yavaş yavaş daha iyi tanımaya başladım onu. Benim aklıma bile gelmeyen bir sürü şeyle ilgileniyordu. Siyasetle, sanatla. Üstelik de bana öğretmeye çalışıyordu bunları. Sonra toplumcu o. Diyor ki, 'bir ülkeye toplumculuğu söylev çekerek getiremezsin,' diyor, 'ama belki bir yakınına aşılıyabilirsin.' Ben de ilgileniyormuşum gibi yaptım, ama pek bir şey an-

lamıyorum. Durmadan bir şeyler öğretmek istiyor, ama ben beceremiyorum be Jenny. Gene de öğrenmeğe gönüllü olduğumu göstermek istiyordum ona. Öğrenmeğe alışmamışım ben. Öğrenmek okuldaydı. Orada bitti bu iş.

JENNY — Kız, sen hiç de mutlu olacağına benzemiyorsun. Dedim ya.

BEATIE — Ama onu seviyorum.

JENNY — Öyleyse aklını kaçırmışsın.

BEATIE — Başka türlü yaşayamam artık.

JENNY — O kadarına benim aklım ermez.

BEATIE — (Alay ederek) O kadarına benim aklım ermez! (Birden) Hadi gel, sana pasta yapmasını öğretiyim.

JENNY — Pasta mı?

BEATIE — Ronnie'den öğrendim.

JENNY — O kadarcığını öğrenebildin demek?

BEATIE — Onun haberi yok ama. Yemek pişirmesini de ondan öğrenecek değildim ya! Benim de bildiğim bir şeyler olmalıydı. Ama ister istemez gene ondan öğrendim. (Bu arada hava iyice kararmıştır. JENNY lüks lambasını yakar.)

JENNY — Başına vura vura öğretti ha?

BEATIE — Sen merak etme, her şey yoluna girer biz evlenince. Bir evlenelim, benim çocuklarım olsun, şimdi ilgilenmem gereken şeylerin yarısıyla bile ilgilenmeyeceğim.

JENNY — Elbette! Çocuk büyütmeği de ondan öğrenecek değilsin ya.

BEATIE — Öyle ya. Çocuk çocuktur, doğurursun işte.

JENNY — Bir sürü küçük budala!

BEATIE — Sen bir tane daha doğuracak mısın Jenny?

JENNY — Elbette doğuracağım. Ne sanıyorsun? Jimmy kendi çocuğu olsun istemez mi hiç?

BEATIE — Jimmy iyi adam, değil mi?

JENNY — Öyledir.

BEATIE — Başkası pek evlenmezdi senin gibi çocuklu bir kadınla.

JENNY — Doğru.

BEATIE — Sana bir şey sormadı, değil mi? Çocuğun babası kim filan diye?

JENNY — Sormadı.

BEATIE — Sen de kimseye söylemedin, değil mi Jenny?

JENNY — Hayır, söylemedim.

BEATIE — İyi öyleyse, bana da söyleme!

(Bu arada lüks lambasının ispiertosu yanıp tükenir, JENNY de pompalamayı bitirdiğinden odanın içi iyice aydınlanır.)

JENNY — (Sert) Bana bak Beatie, kapa artık bu konuyu. Ne zaman buraya gelsen, hep bunu sorarsın. Yeter artık. Kapandı gitti bu iş. Ne soran var ne eden. Anladın mı?

BEATIE — Jimmy'yi seviyor musun, peki?

JENNY — Sevmek mi? İnanmıyorum ben böyle saçma şeylere. İşte evlendik, daha ne olsun.

BEATIE — (Birden çevresine bakınır, odadaki dağınıklığı görür.) Jenny Beales, şu odanın haline bak hele!

JENNY — Bakıyorum. Ne olmuş?

BEATIE — Hadi toplayalım.

JENNY — Neyi toplayacağız?

BEATIE — Böyle oturulur mu burada?

JENNY — Nesi varmış buranın?

BEATIE — Burda dağ başında kalmışsınız. Komşu diye garip Stan Mann'la karısından başka kimsecikler yok, yanınız yöreniz kum yataklarıyla dolu. Bir yağmur yağmaya görsün, bilmem haliniz nice olur!

JENNY — Ne yapalım, Jimmy'nin kazancıyla daha iyisine gücümüz yetmiyor.

BEATIE — Ama çok pis burası.

JENNY — İki yaşında bir çocuğun olsun da, o zaman görürüz seni.

BEATIE — Hadi gel de odayı bir biçime sokalım, ben bayılırım ortalığı toplamağa.

JENNY — Pasta ne olacak peki? Pasta! Eyvah, ekmek! **(JENNY fırına koşar, fırından insanın ağzının suyunu aktan çörek biçiminde bir ekmek çıkarır. Ekmeği beğenerek.)** Eh, kimsenin bir diyeceği olamaz buna. Ne güzel, değil mi Beatie?

BEATIE — Hemen yiyebilirim.

JENNY — Ne o, gene mi acıktın?

BEATIE — **(Odadaki dağınık eşyayı toplamak için yerinden fırlar.)** Durmadan acıkıyorum ben. Gerektiğinden fazla yiyormuşum, diyor Ronnie. 'Kız biraz daha şişmanlarsan, seni bırakırım ha - hiç bakmam gözünün yaşına!' diyor.

JENNY — **(Ekmeği kaldırmak için büyük bir tabağa koyar.)** Nesi varmış şişman olmanın?

BEATIE — Elden bir şey gelmez, şekerim. **(Bisikleti görür.)** A bisiklet! Ne işi var bunun oturma odasında, dışarı koyuyorum.

JENNY — Jimmy bulamaz sonra.

BEATIE — Saçmalama, koca bisikleti de göremeyecek değil ya. **(Bisikleti dışarı götürür, dışardan bağırır.)** Jenny, sen başla ortalığı toplamaya.

JENNY — Dur kız, nereye koyacağız bu kadar şeyi?

BEATIE — **(Dışardan)** Çekmeceler, dolaplar var ya.

JENNY — Hepsi dolu onların.

BEATIE — **(Girer, çalışkanlık fışkırır her yanından.)** Gel de bir bakalım. **(Bakar)** Oho, git işine sen de, on aileye yetecek yer var burda. Gelişigüzel tıkaştırmışsın da ondan. Hadi yardım et bana biraz. **(Dolaptaki giyecekleri çıkarıp katlamağa başlarlar.)**

BEATIE — Bizim Frankie'yle Pearl ne yapıyorlar?

JENNY — İyiler. Biliyor musun, annemle Pearl dargınlar gene.

BEATIE — Ne, gene mi? Suç hangisinde bu sefer?

JENNY — Anneme sorarsan Pearl'de, Pearl'e sorarsan annemde.

BEATIE — Ben hiç dinlemem, bir araya gelip karar versinler suçun kimde olduğuna. Çünkü bütün aileyi çaya çağıracağım Ronnie'le tanıştırmak için.

JENNY — Ona bakarsan Susan da dargın annemle. Epeyce arabuluculuk düşüyor sana.

BEATIE — Hay alah, onlar neden bozuştular?

JENNY — Bilirsin, Susan'la annem hiç geçinemez. İşte Susan Pearl'ün dükkanından veresiye bir şey almış. Pearl da bunu anneme yollamış, annem de bitişikte, belediye evlerinde oturan balıkçıyla Susan'a yollamış. Tabii Susan da iyice içerledi. Veresiye aldığı komşuların duymasını istemiyordu. Bu yüzden bozuştular iste.

BEATIE — Çocuk bunlar! Deli ederler insanı.

JENNY — Sonra Pearl'e gelince, annem hiçbir zaman oğluna layık görmemişti onu.

BEATIE — Değildir de hani!

JENNY — Nesi varmış? Ben gül gibi geçiniyorum onunla.

BEATIE — Bir şeyi yok, yok ama, ağabeyimize göre değil işte.

JENNY — Şimdi dar kafalı olan kim peki?

BEATIE — Her zaman Frankie'nin ona verebileceğinden daha çoğunu ister ama.

JENNY — Ben bir başkasını da biliyorum öyle payına düşenden çoğunu isteyen.

BEATIE — (Asık suratlı) Aynı şey değil ki bu.

JENNY — Bal gibi aynı şey.

BEATIE — Değil işte.

JENNY — Aynı şey. (BEATIE'nin çocukluğunda konuştuğu gibi.) Muj isteyim ben, muj muj. Frankie mujumu aldı benim, mujumu aldı.

BEATIE — Ne yapayım, çok seviyordum muzı.

JENNY — Eline ne geçirebilirsen seversin sen. Annem de küçüğümüzün diye yüz verirdi sana. Bu yüzden Frankie'nin, Susan'ın, benim payımıza yalnız dayak yemek düşerdi.

BEATIE — Hiç de değil. Asıl size her şey verilirdi de, ben açıkta kalırdım.

JENNY — Kilerden çaldıklarımızdan başka bir şey vermezlerdi bize. Sen de hemen koşup anneme yetiştirirdin zaten.

BEATIE — Hiç bile.

JENNY — Yok canım! Kaç kere boğmak geldi seni içimden, böyle ellerimle boğazımı sıkıp boğmak, soluğun kesilinceye kadar.

BEATIE — Hadi camm sen de!

(Bu arada çamaşırları katlayıp yerleştirme işini bitirmişlerdir. BEATIE, 'gördün mü!' der, kalkıp çevresine bakınır, şuraya buraya atılmış birçok ceket bulup bunları kapının arkasına asar.)

BEATIE — Bir iki tane askı alayım sana.

JENNY — Önce asacak bir iki elbise alsan daha iyi edersin.

BEATIE — (Çevresine bakınır.) Şimdii. Şişeler, kavanozlar, ıvır zıvır, tavalar, çanak çömlek, gazeteler, her şey orta yerde. Şuraya bak! Hadi (BEATIE bu saydığı şeyleri ya yerlerine yerleştirmeye, ya da göz önünden kaldırmaya çalışır.)

JENNY — Nerden düştün buraya kız böyle yıldırım gibi! Jimmy dönünce yanlış eve geldim sanacak, ben de hiçbir şeyi bulamayacağım yerli yerinde.

BEATIE — Hadi al bakalım bir süpürgeyi eline. (Coşturğunu belirten gürültüler çıkarmağa başlar. Çocukça bir sevince kaptırır kendini.) Babam nasıl?

JENNY — Her zamanki gibi, kimseye bir şey koklatmıyor.

BEATIE — Gene ne esirgiyor sizden?

JENNY — Bana bir şey yaptığı yok. Bir kötülüğü dokunmaz bana zaten. Olanlar anneme oluyor.

BEATIE — Gene hiç para vermiyor mu anneme?

JENNY — Para mı? Her zaman başı dardadır annemin, ama her zaman. Çocukluğumuzdan beri bir şey değişti mi ki?

BEATIE — Doğru.

JENNY — Sana bir şey söyleyeyim mi? Annemin gırtlığına kadar borç içinde olduğunu duyarsam, hiç ama hiç şaşmam doğrusu.

BEATIE — Yok canım!

JENNY — Niye öyle diyorsun, Beatie? Biliyor musun haftada ne kadar veriyor anneme?

BEATIE — Altı sterlin?

JENNY — Ne altı sterlini! Dört buçuk sterlin! Bununla hem ev geçindirecek, hem de kendisine üst baş yapacak.

BEATIE — Olsun, hiç değilse yalnız iki can.

JENNY — Dört buçuk sterlinle sen iki canı besle de görelim. Haftada yedi buçuk şilin elbise taksidine ayırıyor, üç buçuk şilin de spor - totoya yatırıyor.

(Birden) Haa, sana söylemeyi unuttum. Pearl totodan kazandı geçen hafta.

BEATIE — Ne, yüz sterlin mi?

JENNY — Yüz sterlin ya! Starston yolunda Dyson diye bir kadın var ya, işte o da yetmiş beş sterlinle ikinci geliyor.

BEATIE — Kimse yazmadı bana.

JENNY — Sen kimseye yazdın da!

BEATIE — Ne yapacak şimdi Pearl o parayla, televizyon mu alacak?

JENNY — Televizyon mu? Yok canım. Daha elektrik bile yok evinde. Çocuklara üst baş yaptıracakmış. (Yaşlı sarhoş bir adamla JIMMY'nin sesleri duyulur. Sarhoş, 'Bungay Tow'dan gelirim, Bungay Johnniş benim adım' diye bir türkü tutturmuştur.) Stan Mann gene fitil gibi değilse, kafamı keserim. Yanındaki Jimmy mi, acaba? (Dinler)

BEATIE — İnme inmemiş miydi ona?

JENNY — İnmeli olması sarhoşluğuna engel olmuyor ki. (Gene dinler) Gene Jimmy getirmiş eve. Varını yoğunu içkiye yatırdı bu adam, varını yoğunu. İşlettiği arabaları hatırlıyor musun, sonra o tarlaları, sığırları, tavukları? Birkaç dönüm toprakla iki üç tüysüz piliç kaldı şimdi elinde. Hepsini içkiye verdi. İki kere inme indi içkiden, bir yamı hiç tutmuyor şimdi. Ama gene de içmeden edemiyor bir türlü. (JIMMY girer, ceketini koltuğun üstüne atar, bir yandan tozluklarını, potinlerini çıkarırken, bir yandan da homurdanır.)

JIMMY — Hay koca bunak, hay,

JENNY — Beatie'ye onu söylüyordum, varımı yoğunu içkiye yatırdı, diyordum.

JIMMY — Böyle giderse elindeki de eriyip gidecek.

JENNY — Bir sürü arabası, ineği, tarlası yok muydu, Jimmy? Hepsini de içip tüketmedi mi birer birer?

JIMMY — Koca bunak durmasını bilmiyor ki.

JENNY — İçkiye verdiği paranın yarısı olsa bende, daha ne isterim!

JIMMY — Gene donuna etti.

JENNY — Ne yaptı, dedin? Nerde oldu bu iş?

JIMMY — Bizim tarlanın orda.

JENNY — Peki sen ne yaptın?

JIMMY — Bizim oraya gelmişti - tabii yürüyüşünden anladım sarhoş olduğunu - bana doğru geldi, 'Koylay gelsin Jimmy Beales,' dedi, 'mahsül fena değil, bakıyorum.' 'İyidir,' dedim ben de. Bunun üzerine havuçlara bakmak için eğilince, 'Eyvah, gene kaçırdık!' dedi. 'Eyvah, gene kaçırdık'ı duyunca, başına gelenleri anladım tabii. Hemen pantolonunu indirip hortumu bir güzel sıktım üstüne.

BEATIE — Yok canım, sahi sıktın mı?

JIMMY — Sıktım ya. İyice ıslattıktan sonra beline bir çuval sarıp tarlalardan bu yana doğru evine getirdim.

BEATIE — Bir şey değil, üşütüp ölecek.

JIMMY — Bir şey olmaz, öküz gibi sağlamdır o.

JENNY — Pantolonunu filan ne yaptın?

JIMMY — Gübre yığının üstüne attım - toprağa iyi gelir! (STAN MANN girer. O kadar da sarhoş değildir. Soğuk su onu kendine getirmiştir biraz. Altmış beşinde vardır, ama hafif kamburuna rağmen eskiden güçlü kuvvetli bir adam olduğu anlaşılır. Herkesin kafasında canlandırdığı çiftçiye benzediği söylenebilir, ama şu anda ayaklarında yün çorapları, potinleri yoktur. Değneğine dayanarak yürür.)

STAN — Kusura bakma, oğul.

JIMMY — Sen onu bırak da şimdi, git yatağına yat.

JENNY — Ayağına bir şey giy, yoksa hem soğuktan hem de içkiden öbür dünyayı boylayacaksın bu gidişle.

STAN — (Gözlerini büzerek görmeğe çalışır.) Jenny sen misin? Nasılsın kız? İyi misin?

JENNY — Sen kendini düşün şimdi. Ben iyiyim.

STAN — (Gözlerini biraz daha büzer.) Kim o yanındaki?

JENNY — Tanımadım mı? Bizim Beatie.

STAN — Beatie misin kız? Amma da şişmanlamışsın ben görmiyeli. Jenny gibi mi olacaksın yoksa? Gel de bir göreyim seni.

BEATIE — (Yaklaşır) İyi akşamlar Stan Mann, nasılsın?

STAN — (BETIE'yi tepeden turnağa süzer.) İyiyim işte, gördüğün gibi. Daha evlenmedin mi sen?

BETIE — Hayır.

STAN — Kız üç yıldır oynayıyorsun. Niye evlenmedin daha?

BEATIE — (Biraz utanmıştır.) Daha karar veremedik de.

STAN — Karar veremedik mi dedin? Niye karar veremediniz? O işin nasıl yapılacağını biliyorsun ya?

JENNY — Hadi sen git, yat artık.

STAN — Senin oğlana söyle, elini çabuk tutsun. Yoksa seni ben yiyiveririm çıtır çıtır.

JENNY — Stan, sana git yat, dedim, hadi evine. Yarın sabah görürsün Beatie'yi.

STAN — **(Kapıya doğru itilirken, BETIE'ye)** Bu da çok şişman, değil mi? Fena değil, ama şişman. **(Kapıdan çıkarken)** Peki güzelim, peki. Gidiyorum, yatma zamanım geldi. Yeni yapılan köprüyü gördün mü? Ne güzel oldu ama... **(Artık duyulmaz.)**

JIMMY — Eh, ben de yatayım artık.

BEATIE — Hasta adamları da hiç çekemiyorum. Kokuyorlar kötü kötü.

JIMMY — İyidir Stan, elinden geleni esirgemez kimseden.

BEATIE — Gene de bakamazdım ben.

JIMMY — Arada gerekiyor işte.

BEATIE — Ronnie'nin babası da inmeli böyle. Ben elimi bile süremiyorum.

JIMMY — Kim bakıyor öyleyse?

BEATIE — Ronnie'nin annesi. Yıkıyor, üstünü başını değiştiriyor, yemek yediriyor. Ronnie de yardım ediyor kimi zaman. Ben edemiyorum ama. Ronnie diyor ki, 'Tanrı senin eline düşürmesin beni hastalığımda.' diyor. **(Ürperir.)** Ödüm kopuyor yaşlılıktan.

JIMMY — Sen nerde yatıyorsun bu gece?

BEATIE — Ön odadaki sedirde.

JIMMY — Rahat edebilecek misin o külüstürün üstünde? İstersen Jenny'yle yat.

BEATIE — Yok, sağol Jim. **(İyice yatışmıştır artık.)** Ön oda iyidir.

JIMMY — Peki, ben yatıyorum öyleyse. **(Çevresine bakar.)** Benim akşam gazetesi nerede?

JENNY — **(Girer)** Yatıyor musun?

JIMMY — Ha. Eh iyice yorulduk bugün. Benim gazete nerde?

JENNY — Beatie, nereye koydun gazeteyi?

JIMMY — **(Birden odanın durumunu görür.)** Hey, ne oluyor be, taşınıyor muyuz yoksa?

BEATIE — İşte gazeten Jimmy Beales. **(Gazeteyi verir.)** Her şey yerli yerinde şimdi.

JIMMY — Görüyorum, görüyorum. Pek uzun sürmez ama, ha? Hadi iyi geceler. **(Yatmaya gider.)**

JENNY — Eh, ben de yatayım artık. Sen daha yatıyor musun?

BEATIE — Yatıyorum.

JENNY — **(Bir mum alıp yakar.)** Al bunu. Yatağımı yaptım. Bir şey içmek ister misin yatmadan?

BEATIE — Yok, sağol.

JENNY — **(Lüks lambasını alır, odasına doğru gider.)** Peki öyleyse. Hadi, iyi geceler.

BEATI — **(Elinde mum öbür odaya doğru gider.)** İyi geceler, Jenny, **(Kapıda durur. Bundan sonra duyulabilecek fısıltılarla konuşurlar.)** Şişşt Jenny.

JENNY — Ne var?

BEATIE — Artık annemlerde yaparım sana pastayı.

JENNY — Saçmalama. Babam benim için o kadar elektrik parasına kıyamaz.

BEATIE — Aneme söylerim, o kandırır, merak etme. Hem çok küçüktü senin fırın. İyi geceler.

JENNY — İyi geceler.

BEATIE — (Aklıma birşey gelir.) Hişt Jenny.

JENNY — Gene ne var?

BEATIE — Sana resim yapmaya başladığımı söyledim mi?

JENNY — Resim mi?

BEATIE — Evet - tual üstüne, fırçalarla.

JENNY — Ne biçim resim?

BEATIE — Soyut resim - desenler, biçimler. Başka bir şey yapamıyorum. İki tanesini gönderdim eve. Gelince gösteririm sana. Annem atmadıysa tabii.

JENNY — Sanatçı oldun demek?

BEATIE — Evet. İyi geceler.

JENNY — İyi geceler.

(İkisi de çıkıp odayı karanlıkta bırakırlar. Dışardan belli belirsiz ay ışığı görünür, bu sırada.)

PERDE İNER

Birinci Perdenin sonu

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(İki gün sonra. BEATIE'nin baba evine gideceği gün. İki büyükçe köy arasındaki ana yol üzerinde küçük bir köy evi. İçerisi derli toplu, tertemiz. Ailenin ev içinde vakitlerini en çok geçirdikleri büyükçe bir mutfakta bitişğinde gene büyükçe bir kilerden başka ön odanın bir bölümü ile, çamaşırların asılı olduğu bahçenin bir parçası da görülmektedir.)

BAYAN BRYANT, elli yaşlarında, kısa boylu, sağlam yapılı bir kadın. Günün büyük bir bölümünü yalnız başına geçirdiği için, birini yakaladı mı, ne kadar çok konuşabilirse, ne kadar çabuk konuşabilirse, öyle konuşur. Gördüğü insanlar satıcılar, kocası, bir de uğurlarsa aile üyeleridir.

Her zaman öyle bağırarak konuşur ki, en dostça görüşmesinde bile insanı azarlıyor sanırsınız. Sonra en küçük dedikoduyu önemli bir şeymiş gibi anlatır. Her dedikodu, anlatılan kimseye bakmaksızın oynanır sanki. Şu anda bahçeye açılan kapıdan kediyi aramaktadır.)

BN. BRYANT — Pisi, pisi, pisi! Pisi, pisi pisi! Gel pisi! Gel yemeğe, gel! Pisi, pisi, pisi! Öf, cehenneme kadar yolun, var kedi gibi sen de. Cehenneme git, c

mi! İşim yok da seninle mi uğraşacağım! (Mutfağa döner, oradan kilere girerek biraz sonra elinde patateslerle çıkar. Patatesleri soymaya başlar. Arka kapıdan STAN MANN görünür. Elindeki mendili burnuna götürmüş, inmeli bir adamın çıkarabileceği kadar gürültüyle sümkürmektedir. BN. BRYANT bakar, ama işine devam eder.)

STAN — Yaz günü de nezle olmak amma iş doğrusu, ne dersin ha, Daphne?

BN BRYANT — Ne diyeyim be adam. Otur da dinlen biraz. Böyle akılsızca giyinme sen de.

STAN — Akılsızca mı? Amma da yaptın, şimdi! Koca bir inek postu var üstümde, ne diyorsun sen! Kızın nerde?

BN. BRYANT — Beatie mi? Daha gelmedi. Sen görmedin mi?

STAN — Çok erken kalktım bu sabah. Buraya geldiğimde hafta sonunu Jennylerde mi geçirir hep?

BN. BRYANT — Çoğu zaman. (Stan hapsürür.) Buralarda ne arıyorsun bu nezleyen? Evine gidip yatsana.

STAN — Papazın oraya bir uğrayayım, dedim. Nerdeyse satıcılar gelir pazar yerine.

BN. BRYANT — Gene gidiyorsun oraya demek?

STAN — Gidiyorum ya. Vakit geçsin diye.

BN. BRYANT — Kolay geçmiyor vakit, anlaşılın?

STAN — Öyle. Kolay geçmiyor. Geçmiyor işte. Öyle ağır geçiyor ki günler, ben, bugün pazartesi sanırken, bir de bakıyorum daha pazarmış. Eh, gene az gün görmedik biz de gençliğimizde, ha! Az gün görmedik.

BN. BRYANT — Öyle. Göreceğinden de fazlasını gördün hem. Ben senin kadar yaşasam, daha ne isterim!

STAN — Günümüzü gün ettik biz. Yeniden yaşıyacak olsam, gene öyle yaşardım o günleri, biliyorsun. Gene öyle yaşardım.

BN. BRYANT — Ne diyorsun! Gené içer miydin o zıkkımı?

STAN — Ne sandın ya! İçtiğimden yaşadım be bu kadar. Hani nerdeyse. Gençler öyle mi şimdi, nerdeee! kan yok şimdiki gençlerde, kan, Canavarlığa kalkan bir alay ödle bunlar. Hiçbiri yaşamasını bilmiyor, hiçbiri. Gazetelerde okuyor musun yaptıklarını, insan şaşıyor gözleri yok mu bunların diye. Ya! Bunlar hiç çevrelerine bakmazlar mı? Nerde yaşadıklarını biliyorlar mı, acaba? Ne gezer! Bilmiyorlar tabii, biri bile bilmiyor içlerinde. Kış bitiyor, ilkyaz geliyor, ne tomurcukları görüyorlar, ne meltemi kokluyorlar, ne de kızlara bakıyorlar, baksalar bile ne yapacaklarını bilemiyorlar kızlarla. Ya!

BN. BRYANT — Hadi canım, onu biliyorlar işte.

STAN — Ah, sen bana eski günleri ver de, bak ben bir göstereyim onlara, herkesin ortasında hem de!

BN. BRYANT — Git işine be adam.

STAN — Bir geri gelse gençliğim, sana bir sarılırdım ki Daphne Bryant. Ama geri gelmez o günler artık, değil mi?

BN. BRYANT — Ondan kuşkun olmasın.

STAN — Gelmez, gelmez! Ne günlerdi ama, değil mi? (Susar) Şimdiki gençler de iyidir. Kazıklanmazlar-

sa, kendi başlarının çaresine bakarlarsa - iyidir bunlar da (Aksırır, öksürür.)

BN. BRYANT — (Yardıma gider.) Hadi artık sen evine git Stan. (Yumuşak) Bir de zıbarıp kalma başıma. Rom iç biraz, rom, biraz da sıcak süt, yat dinlen sonra. Karın nasıl bıraktı seni böyle hasta hasta! (Adamı paltosuna iyice sarınıp gitsin diye iter. STAN homurdanarak kapıya doğru gider. BN. BRYANT da homurdanarak patateslerine döner.)

STAN — İyidir bizim karı, idare ediyor işte, bu kadar hasta olduğumu bilmiyordu. Şu külistür atkıyı da sarayım boynuma. Ne zamanın atkısı bu, arabaları işletmeğe başladığımda almıştım. Karım almıştı daha doğrusu. İyi dayandı ama. Olmasa da olur bu havada... (Çıkar).

BN. BRYANT — (STAN ile birlikte homurdanarak) Hadi git artık. Koca bunak, bu nezleyle sokağa çıkmış. Yaptığından haberi yok. Garip işte. Pisi, pisi? Sen misin, pisi? (Kapıdan ön odaya, pencereden de STAN'e bakar) Zavallı adamcağız. (Bir iki saniye patates soyduktan sonra radyoyu açar, çok gürütülü bir dans müziği buluncaya kadar bütün istasyonları karıştırır. Bulduktan sonra, iyice açar radyoyu. Bu sırada bahçede BEATIE görünüp 'Hey, anne, annene' diye bağırır. Biz duyarız BEATIE'yi, ama annesi duymaz. BEATIE bahçeden mutfak kapısına gelip içeriye bakar. BN. BRYANT yerinden fırlar.)

BN. BRYANT — Kız korkuttun beni.

BEATIE — (Radyoyu kısarak.) Duymuyor musun? Güneydin, anne. (Annesini öper.)

BN. BRYANT — Eh, gelebildin demek!

BEATIE — Gönderdiğim kartı aldınız mı?

BN. BRYANT — Bu sabah geldi.

BEATIE — Geleceğimi biliyordun öyleyse.

BN. BRYANT — Biliyordum tabii.

BEATIE — Benim eşya geldi mi?

BN. BRYANT — Geldi. Bir bavulla kahverengi kâğıda sarılı bir paket.

BEATIE — Resimlerim.

BN. BRYANT — Bir de çanta.

BEATIE — Benim pikap. Gördün mü?

BN. BRYANT — Ben bir şeye dokunmadım.

BEATIE — Taksitle bir pikap aldım kendime.

BN. BRYANT — Sakın Pearl'e söyleme.

BEATIE — Niye?

BN. BRYANT — Niye onun mağazasından almadım diye kızar sonra.

BEATIE — Amma yaptın be, anne, yanımızda gramofon mağazası dururken, ta buralardan pikap getirtecek değildim ya.

BN. BRYANT — Doğru. Ec, hangi otobüsle geldin, on buçukla mı?

BEATIE — Evet. Jennylerin ordaki köprüde bindim.

BN. BRYANT — Belki dokuz buçuk otobüsüyle gelirsin diye bekledim, ondan çıkmayınca eh, dedim artık on buçukta gelir. Yolda Stan Mann'i gördün mü?

BEATIE — Yolda giden o muydu?

BN. BRYANT — Oydu ya, eski kahverengi bir atkı vardı boynunda.

BEATIE — Gördüm! Tam otobüsten inerken. Ooo, Jimmy öyle bir ıslatmış ki onu dün, donuna etti diye.

BN. BRYANT — Ne, gene mi?

BEATIE — Ya.

BN. BRYANT — Zavallı adamcağız. Ondan üsütmüş böyle demek. Burda öksürükten tıkanıp kalacaktı nerdeyse.

BEATIE — Koca bunak. Anne çay var mı? Ben boşaltayım bavulumu. (BEATIE bavuluyla ön odaya geçer. **Bavulundan elbiselerini çıkarıp astığını, iç çamaşırlarla bluzlarını da sedirin üzerine koyduğunu görürüz.**)

BN. BRYANT — Çiçeklerimi gördün mü gelirken? Hatmi çiçekleri hâlâ açıyor. Gördün mü nasıl sarmışlar duvarı? Sonra yıldız çiçekleri, sardunyalari. Zavallı Joe Simonds vermişti ölmeden. Ne sardunyalari ama.

BEATIE — Öyle.

BN. BRYANT — Ronnie ne zaman geliyor.

BEATIE — Bu cumartesi değil, öbür cumartesi - şey, ane, bak bütün aileyi çağıracağım Ronnie'yle tanıştırmak için, kimlerle dargınsan barışacaksın daha önce.

BN. BRYANT — Ne diyorsun, kız? Ne dargınlığı?

BEATIE — Sen bilirsin benim ne dediğimi - Hem Pearl'le dargınmışsın hem de Susan'la.

BN. BRYANT — İyi bilmiyorsun. Onlar darıldılar bana, ama ben aldırmiyorum, bana ne! Sam Martin balık götürüyor gene. Bir saata kalmaz, uğrar buraya.

BEATIE — (Cici bir elbiseyle girer.) Anne bak, beğendin mi?

BN. BRYANT — Ooo, çok güzel, kız! Nerden aldın bunu?

BEATIE — Swan'la Edgars'dan.

BN. BRYANT — Ronnie mi beğendi?

BEATIE — Evet.

BN. BRYANT — Anlıyor bu işten öyleyse.

BEATIE — Anlar. Şimdi bak anne, yüzümü kara çıkarmayın. Ronnie gelince, bizim doğru dürüst insanlar olduğumuzu görsün istiyorum. Sana bir de kap alacağım ki, elimizi yüzümüzü yıkadığımız kaptaki yıkama diye bulaşığı. Sonra birkaç bulaşık bezi de alırım, havluları kullanmazsın bulaşık için. Ha, bir de küfretmek yok.

BN. BRYANT — O küfretmiyor mu peki?

BEATIE — O eder, ama sizlerin küfrettiğinizi duysun istemiyorum.

BN. BRYANT — Peki sen bıraktın mı artık küfürü?

BEATIE — Aa, ben hiç küfretmezdim ki.

BN. BRYANT — Hadi ordan, etmezmiş!

BEATIE — Etmezdim işte! Anneciğim, bak sana söylüyorum, iyi dinle. Hayatımda karşılaştığım en tatlı şey Ronnie benim. Üç yıl uğraştım onu elimden kaçırmayayım diye. O gittikten sonra ne yaparsanız yapın, ama, burdayken yüzümü kara çıkarmayın benim.

BN. BRYANT — Sen asıl babanla konuş kızım.

BEATIE — Babamla da konuşurum. Görgüstüz bir aileden geldiğimi sansın istemiyorum. 'Dar kafalı insanlar çekilmez' der o. 'Açık yürekli olduktan, geniş düşünceli, öğrenmeğe açık olduktan sonra, öğrenimleriyle, geçmişleriyle, bunlara pek aldırım.'

BN. BRYANT — Kim diyor bunu?

BEATIE — Ronnie.

BN. BRYANT — Böyle mi konuşuyor?

BEATIE — Ha.

BN. BRYANT — Papaz konuşuyormuş gibi geldi bana.

BEATIE — (Bir iskemlenin üstüne çıkarak) 'İsterseniz papaz deyin bana, size söylemek istediğim bir şey var, ne yapsanız söyleyeceğim. Siz istediğiniz kadar hoşlanmayın size bir şey anlatılmamasından - artık öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, doğru nedir, yanlış nedir söylemek gerekiyor. Ne zaman kurtulacağız bu miskinlikten? Söyleyin, ne zaman?' Öf be anne, gene arı dolmuş burası. (Arıları kaçırmak için elini kolunu sallar.) Eylül geldi, bu arılar bir türlü gitmek bilmiyor. Ay! Git, git burdan! (Çocukluğundaki gibi konuşmaya başlar.) Annecim, annecim, kov bu pisleri. Sevmiyom ben onları, uf! Kaka bunlar. (BEATIE iskemleden yere atlayıp eline bir elbise askısı alır. Annesiyle birlikte odadaki arılarla savaşmaya başlarlar. Kimi zaman BN. BRYANT bir arı öldürür, kimi zaman da BEATIE bir başkasını duvara yapıştırır. BN. BRYANT ciddiye alır bu işi, ama BEATIE daha çok oyun oynamaktadır.)

BN. BRYANT — Dışardaki ağacın elmalarına geliyorlar. Gidin hadi! Dışarı! Öf!. Çıktılar, ama birazdan do-luşurlar gene namussuzlar.

BEATIE — Ya, hem de ben yıkanmak istiyorum.

BN. BRYANT — Ne zaman yıkanacaksın?

BEATIE — Birazdan.

BN. BRYANT — Kolay kolay yıkanamazsın şimdi, bu meret kazan yemekten önce ısınmaz.

BEATIE — Öyleyse Jenny'ye pasta yaparım şimdi, sen de suyu koy, ısınadursun.

(Elbiselerini ayırmaya başlar.)

BN. BRYANT — Olur. Depodaki tatlı sudan getireyim sana. (BN. BRYANT eline bir kova alıp bahçede görünmeyen bir yerden mutfaktaki kazana su taşımaya başlar. Kazana üç kova su boşalttıktan sonra altındaki ateşi yakar. Suyu taşırken kızıyla konuşur.) (Dışardan - kamyon sesi duyunca) Danny Cakley pazara gidiyor gene.

(Birinci kova suyla döner)

BEATIE — Anne! Dün gece düşümde ne gördüm, biliyor musun? Ben ölmüşüm, cennet de bir havuzun dibindeymiş, böyle atlayıp batıyormuşsun dibine gitmek için, ama sen bilirsin sudan nasıl korktuğumu. Bir sürü de sinema yıldızı varmış orda, askerler de varmış. İki odaymış cennet de. Birinde çalıp oynuyorlarmış, öbüründe ne yapıyorlarmış şimdi hatırlamıyorum. Dur bakayım Tanrı kimdi? Aklıma gelmiyor. Tanıdığımız biriymi ama, bir kadın. (Elbiselerini bavuldan çıkarmaya devam eder.)

BN. BRYANT — (İkinci kova suyla girer. Düşünmeden) Ya (Durur) Nezlecı doktorun hastasına olanları duydu mu? Onun için ne diyorlar biliyorsun - nezlen varsa iyi, ama başka bir hastalığın varsa hapı yut-

tun o zaman! İşte kadıncağızın biri memesinin altındaki sertlik için gitmiş bu herife, o da merak edecek bir şey yok demiş. Sonra ne çıkmış biliyor musun? Trombosis! Ya! Trombosis! Kestiler memesini kadının, şıp diye kesiverdiler. (Öbür kova suyu getirmeğe gider.)

BEATIE — (Düşünmeden) Ya. (Ön odadan elinde iki çerçeveli resimle gelir. Bir yere dayayıp hayranlıkla bakar. Kabaca yapılmış, ama iyi yerleştirilmiş biçimde, kırmızı, kara, sarı gibi parlak afiş renkleri göze çarpar) Anne! Sana resim yapmaya başladığımı yazmış mıydım? Beş ay önce başladım. Guaşla çalıştım önce. Ronnie beğeniyor. Sakın çalışmayı bırakma diyor, belki de perde deseni diye satabilirmişim birkaçını. 'Çalış kız, çalış' diyor. İsteddiğini yapamayanlarla dolu yeryüzü. Sen resim yap da umut ver bize! (BN. BRYANT girer.) Beğendin mi?

BN. BRYANT — (Şöyle bir bakar.) Renkler fena değil. (Pek aldırılmaz, üçüncü kovayı boşaltır BEATIE de resimleri öbür odaya götürür.) Ya, kızım benim kimseye darılıp eğittim yok. Pearl'e dedim ki, toto kâğıdını başkasından alacağım, dedim, çünkü komisyonu bizim Charlie'nin almasını istiyordum. Onun üzerine küstü. Eh, o konuşmazsa, ben de gidip yalvaracak değilim ya. Bir şey mi pişireceğim, dedin sen?

BEATIE — (Ön odadan önlüğünü takıp gelir, elinde de bir paket vardır.) Evet. Al bakalım Bayan Bryant, bu da senin. Şimdi bana yumurta, un, şeker, yağ. Bir pandispanya yapıp süsleyeyim de gör. (Öte beri almak için kilere gider).

BN. BRYANT — (Paketi açar, bir önlük) Şimdi ikimizin de var. (BN. BRYANT patatesleri soymaya devam

eder. BEATIE de dört yumurta kırıp sarılarını ak-larından ayırdıktan sonra çırpıma başlar. Bir yandan da bir halk türküsü tutturur.)

BEATIE — Dinleyin bu türküyü doğru mu doğru?
Biri madenci karısı, biri beyoğlu
Giderken bir gün tozlu yollarda
Görmüş beyoğlunu, seslenmiş ona
Bre dur, hey, dur, dursana hey.

Yumurtaları rengi açılıncaya kadar çırpacaksın, diyor.

BN. BRYANT — Kim diyor?

BEATIE — Ronnie.

Beyim, demiş kadıncık, uğurlar ola
Bir kötülük etmem, boşuna korkma
Biraz halimizden bilseydin sen de
Beni görünce kaçmazdın öyle
Bre, gör, hey, gör, görsene hey.

BN. BRYANT — Ne türküsü bu?

BEATIE — Madenci türküsü.

BN. BRYANT — Güzel şarkı hangisi ben sana söyleyeyim mi, 'Göklerin maviliğinde beklerim seni'. Ona derim ben şarkı diye. Jimmy Samson söylüyor.

BEATIE — Aman! Sürüyle şimdi o şarkılar, saçma, tatsız, mide bulandırıcı şeyler.

BN. BRYANT — Yo, güzel şarkı ona derim ben.

BEATIE — Bak anne, dur bakalım anlatabilecek miyim sana? İnsanlarla bunun için dostluk edilir, diyor, Ronnie. 'Birbirinin gözünü çıkarmakla arkadaşlık

olmaz ki' diyor. 'İnsanlarla tanışmanın en güzel yanı, bildiğini öğretmek, bilmediğini de öğrenmektir. Benden öğren işte,' diyor, 'ben çok şey bilmiyorum, ama ne biliyorsam onu öğren.' Dur bakalım onun bana öğrettiklerini ben de sana öğretebilecek miyim?

BN. BRYANT — (Otobüs sesi duyar) İşte on bir buçuk otobüsü -amma da erken geçiyor bu sabah. (Patatesleri tavaya, tavayı da fırının üzerine koyar. Fasulyeleri almaya gider.)

BEATIE — Anne, sana söylüyorum. Kırk yılda bir konuşuyoruz zaten, o zaman da durmadan sen konuşuyorsun - yok bilmem gene kim ölmüş. Bir dakika dinleyemez misin?

BN. BRYANT — Anlat kız, anlat hadi, sözü öyle uzatıyorsun ki hep.

BEATIE — Nasıldı o şarkının sözleri?

BN. BRYANT — Hepsini bilmiyorum.

BEATIE — Ben söyleyeyim sana.

(Şarkının sözlerini söyler)

Göklerin maviliğinde beklerim seni
Kollarımı böyle açtığım gibi.
Ne olur gel, bağlanırım ben sana
Sevgim tükenir sanma sakın
Gel artık, gel bekletme, gel
Sevgim tükenir sanma.

İşte! Ne anlamı var bu sözlerin?

BN. BRYANT — (Şaşkın) Sen bilmiyor musun?

BEATIE — Sana bir şey diyor mu bu sözler? Nasıl bir etki bırakıyor sende? Duyuluyor musun? Güzel buluyor musun bu sözleri?

BN. BRYANT — Bütün şarkılar gibi bir şarkı işte. Daha ne olsun?

BEATIE — İyi geliyor mu bu şarkı sana?

BN. BRYANT — Git işine kız, şarkı bu, hint yağı değil!

BEATIE — Bende kafa olsa seninle konuşmam zaten.

BN. BRYANT — Hem sonra havasını seviyorum ben. Sözlerin bir önemi yok.

BEATIE — Peki, havası diyelim? Ne yapıyor bu şarkının havası sana? İçini mi eritiyor, yüreğinin atışını mı hızlandırıyor, heyecan başını mı döndürüyor? Heyecan ya, sen bilir misin nedir o? Bu üçüncü sınıf şarkıda gölgesi bile yoktur heyecanı!

BN. BRYANT — Peki, öyle olsun, diyelim ki üçüncü sınıf bir şarkı bu. Söyle bakalım neden? Niye bu üçüncü sınıf oluyormuş da, o senin gürültülü opera parçalarının, konser müziklerin birinci sınıf oluyormuş, ha? Üstelik, ben yazmadım ya bu şarkıyı? Hindi gibi kabarıp duruyorsun, ne oldu sana böyle, bilmem!

BEATIE — Ben de bilmiyorum be anne. Ronnie'yi düşünüyorum da ondan belki. Onunla da çatışıyorum böyle. Tıpkı senin sorduğun şeyleri soruyorum - piyasa şarkıları neden üçüncü sınıf olurmuş filan. O anlatıyor bana ama söylediklerinden bir şey anlamıyorum ben. Bir takım dümenler, diyor esnafça anlayışın duygularımızı körelttiğini söylüyor. 'Acele etme, kızım' diyor, 'acele etme! Yaşamasını bir günde öğrenecek değilsin ya. Ben bile bilmiyorum,' di-

yor, 'insanların yarısı bile bilmiyor, ama uğraşmalıyız öğrenmeğe. Uğraş sen de. Bak iki koca savaştan sonra belimizi doğrultamadık bir türlü. Konuş, bak, dinle, düşün, soru sor. Ama ben ne soracağımı, nasıl konuşacağımı bilemiyorum ki. O zaman çileden çıkıyor işte - ama gene bayılıyorum ben. 'Her şey tutuşmuş yanıyor' diyor, 'ama ne olursa olsun bir kişiyi kurtaracağım bu yangından.'

BN. BRYANT — Eh, ben de bir şey anlıyorsam bu çocuğun sözlerinden. Hadi git de işini bitir, baban bir saata kalmaz gelir yemeğe. (Belli belirsiz bir cankurtaran sesi duyulur. BN. BRAYNT başını kaldırır, ama bir şey söylemez. BEATIE yumurtaları çırpma-ya, BN. BRYANT 'Göklerin maviliğinde beklerim seni' şarkısını mırıldanmaya başlar, ama ikinci dizeyi yanlış söyler.)

BEATIE — (Güler) Yok, yok be anacım, öyle değil. Böyle - (Annesini düzeltir, düzeltiyim derken de bayağı hoşlanarak şarkıyı sonuna kadar söyler)

BN. BRYANT — Şükür Tanrı'ya arada bir geliyorsun kız - biraz canlılık getiriyorsun eve hiç değilse.

BEATIE — Eh anne, hiç böyle duygulandığımı görmemişim.

BN. BRYANT — (Utandır) Ee, kızım, insanlar duygu istemiyorlar, neylersin! (Ayak sesleri duyulur.) Ne o, baban mı geldi yoksa? (Arka kapıda BAY BRYANT görülür, bisikletini duvara dayar. Kaba pamuklu kumaştan elbisesi, kasketi, tozlukları, potinleri olan ufak tefek bir adam. Bir yeri ağrıyor gibi.)

BEATIE — Günaydın baba.

B. BRYANT — Günaydın Beatie. Geldin ha?

BN. BRYANT — Bu kadar erken ne arıyorsun evde?

B. BRYANT — Barsaklarım ağrıyor gene. (Koltuğa oturur, yüzünü buruşturur.)

BN. BRYANT — Ee, ne varmış barsaklarında?

B. BRYANT — Ben ne bileyim be kadın?

BN. BRYANT — Sana doktora git diyoruz o kadar.

BEATIE — Neyin var baba?

BN. BRYANT — Barsakları ağrıyormuş.

BEATIE — Neden ama?

B. BRYANT — Bilmiyorum dedim ya.

BN. BRYANT — Bir doktora gitsene be adam, aptallık etme. İşimden olurum diye korkuyorsun, değil mi?

B. BRYANT — Ondan korktuğum yok canım. Bizim Stan Mann'ı yolladık cankurtaranla da ona canım sıkıldı.

BN. BRYANT — Cankurtaran mı dedin?

B. BRYANT — Siz duymadınız mı?

BN. BRYANT — Duydum, duydum, ama bir şey demedim. Stan Mann'i götürdü demek?

B. BRYANT — Jack Stones'la gelirken gözüme bir şey ilişti yolun üstünde. Bu da ne, dedim Jack'a, 'Tü, bizim Heybrid'deki Stan Mann bu!' dedi Jack da. Tabii kim olduğunu anlayınca, o cankurtaramı çağırılmaya gitti, ben de başında bekledim.

BEATIE — Daha demin çıkmıştı burdan.

BN. BRYANT — Ben anladım ama. Sabah sabah buraya geldi. Git evine yat dedim. Biraz romla sıcak süt iç.

BEATIE — Ölecek mi dersin?

B. BRYANT — Hiç şaşmam. Hapı yutmuşu benziyordu.

BN. BRYANT — Zavallıçık. Yazık doğrusu.

B. BRYANT — Sen ne zaman geldin kız?

BN. BRYANT — On buçuk otobüsüyle geldi. Dokuz buçukla gelir dedim, ama ondan çıkmayınca on buçukla gelir dedim artık. Onunla geldi.

B. BRYANT — Ya.

BN. BRYANT — Bütün gün kalacak mısın evde?

B. BRYANT — Hayır. Gideceğim, domuzlardan biri yavrulayacak da. İki saate kadar doğurur. (BEATIE'ye) Bir domuz var yirmi iki tane birden yavruladı. (Gazeteyi okumak için alır.)

BEATIE — Yirmi iki mi? Ah, baba, ben de gelebilir miyim öğleden sonra?

B. BRYANT — Gel.

BN. BRYANT — Yıkanmayacak mıydın sen?

BEATIE — Ha, unuttum. Yarın gelirim öyleyse.

B. BRYANT — Domuzlar hep orda nasıl olsa. Ne yapıyorsun sen?

BN. BRYANT — Rahat bırak kız, pandispanya yapıyor.

B. BRYANT — Londra'da bir şeyler öğrendin demek!

BEATIE : Ronnie'den öğrendim.

B. BRYANT — Peki nerde bu Ronnie?

BN. BRYANT — Bu cumartesi değil, öbür cumartesi gelecektmiş. Bütün aile toplanıyor Ronnie'yle tanışmak için.

B. BRYANT — Bütün aile mi?

BEATIE — Bütün aile!

B. BRYANT — İyi cümbüş olacak desenize.

BN. BRYANT — Üstelik de kibarlığı elden bırakmak yasak.

B. BRYANT — Küfür müfür yok demek?

BN. BRYANT — Yok.

B. BRYANT — Hiç konuşamayacağız desene.

(Bahçeden BAY HEALEY'nin geldiği görülür. BRYANT'ın çalıştığı çiftliğin sahibinin oğlu. Çiftlikteki işlere de bakmaktadır.)

B. BRYANT — (ilk o görür) Oo, Bay Healey geliyor. Vay canına! Gerçekten Bay Healey.

(Kalkıp kapıya doğru gider. HEALEY ağırbaşlı, kötü yürekli değilse bile «dalga geçmeyelim» der gibi konuşan bir genç. Kibarlığında bile çekingen bir gözdağı verme havası vardır.)

B. HEALEY — Hastalanmışsın.

B. BRYANT — Önemli değil, efendim, barsak ağrısı, şimdi geçer. Domuzlar için merak etmeyin, bir tanesi yavrulamaya başlayacak birazdan.

B. HEALEY — Kaçta yavrular?

B. BRYANT — İkiyden önce pek doğurmaz, ikiyi bulur.

B. HEALEY — İyisin ya, Jack? Kovaları tarlaya taşımak ağır olmuyor mu senin için?

B. BRYANT — Ağır değil, efendim, ağır değil. Siz merak meyin, yemekten sonra gelirim ben. Önemsiz bir barsak ağrısı benimki - doktora gideceğim bu akşam - çok çabuk yiyorum, ondandır belki.

B. HEALEY : İyiyim diyorsan, Daniels'i göndermeyeyim. Onsuz yaparsın artık, nasıl olsa yeni pompayı da koyduk.

B. BRYANT Yaparım, efendim - yaparım tabii.

B. HEALEY — (Uzaklaşarak) İyi öyleyse. İkiye doğru götürürüz. O üç numaradakini alıp on yedi numaradakiler yanına koyacağım. Yavrular aramaz nasıl olsa, değil mi? Artık ayırma işini de yarım yaparız.

B. BRYANT — Tamam efendim, anaları olmasa da olur artık. Dediğinizi yarın yaparım.

B. HEALEY — Peki Jack. Ha, duydun mu Stan Mann ölmüş.

B. BRYANT — Ölmüş mü? Daha yarım saat olmadı cankurtarana bindireli.

B. HEALEY — Yolda ölmüş zaten. Jack Stones söyledi. Heybrid'de oturuyordu, değil mi?

B. BRYANT — Komşuydu bizim kıza.

B. HEALEY — (Seslenir) Eh, hoşça kalın Bayan Bryant.

BN. BRYANT — (Seslenir) Güle güle Bay Healey. (HEALEY ile BRYANT başlarıyla birbirlerini selamlarlar. HEALEY gider. BRYANT biraz oyalanır.)

BN. BRYANT — (BEATIE'ye) Bay Healey bu, çiftliğe o bakıyor şimdi.

BEATIE — Biliyorum.

B. BRYANT — (Ağır ağır döner) Ölmüş demek.

BN. BRYANT — Kim? Stan Mann mi yoksa?

B. BRYANT — Healey söyledi şimdi.

BN. BRYANT — Tü, vah, vah, vah! Daha demin şuracık-taydı, şurda işte, bir saat bile olmadı.

B. BRYANT — Bak şu işe sen!

BEATIE — (Yavaşça) Öf, ne kötü şey ölüm.

BN. BRYANT — İyi adamdı zavallı. İyiydi ya. Candan adamdı. Gidiverdi birden!

BEATIE — Hep atına bindirirdi beni, öyle şakacıydı ki. «O sevgilin olacak herife söyle, elini çabuk tutup evlensin. Yoksa seni ben kaçıracağım.» diyordu.

BN. BRYANT — Edepsizliğine de diyecek yoktu doğrusu.

BEATIE — Daha dün akşam Jennylerde konuşmuştuk, dün akşam. Bahçesinden nasıl yemiş çalmışım, onu anlattıydı. Bana nasıl bir etek dolusu yemiş vermiş, ben de onları nasıl yiyip bitirmişim hemen. 'İyice bozmuştun barsaklarını' deyip katıla katıla güldüydü.

BN. BRYANT — Bak ben de hatırlıyorum onu. Yazık, Jenny çok arayacak zavallıyı - onların can yoldaşığıydı.

BEATIE — Her şey ne acıklı oldu birdenbire!

B. BRYANT — Bak şu işe sen! (Susarlar.)

BN. BRYANT — Healey söyledi, ha? İyi çocuk şu Healey, efendi çocuk bayağı hoşuna gidiyor.

BEATIE — İsterse babamı işinden atabilirmiş gibi konuştu ama. Ben pek göremedim iyiliğini.

B. BRYANT — İşte dedim ya, ne zaman haftalığımla birkaç kuruş arttırsalar, birkaç kişiyi de işten çıkarırlar.

BN. BRYANT — Sendika Dergisi geldi.

B. BRYANT — Ne yapayım Sendika Dergisini!

BEATIE — Peki bu işten çıkarılmalara karşı bir şey yapamıyor musunuz?

B. BRYANT — Ne yapabilirsin ki, domuzun daniskası bunlar. Elinden bir şey gelmez.

BEATIE — Anne, pasta kalıbı nerde?

B. BRYANT — Ne zaman yiyoruz bunu?

BEATIE — Sen yemeyeceksin ki, Jenny'ye yapıyorum.

B. BRYANT — Ne, bunu Jenny'ye mi yapıyorsun?

BEATIE — Ee, söz verdim.

B. BRYANT — Elektriğin parasını ben veriyorum ama, olmaz öyle şey.

BEATIE — Ne yapayım baba, söz verdim.

B. BRYANT — Sen istediğin kadar söz ver. Her önüne gelene pandispanya yapasın diye vermiyorum ben bunca elektrik parasını.

BN. BRYANT — Pintiliği bırak be adam, yarım saatten fazla sürmez bu.

B. BRYANT — Sürsün sürmesin, olmaz dedik, Jenny'nin canı pasta istiyorsa, kendisi yapsın. İyisi mi sen vazgeç bu işten.

BN. BRYANT — Bana bak, ağızdan çıkanı kulağın duyuyor mu, biz de bu evde oturuyoruz.

B. BRYANT — Biliyoruz, biliyoruz. Elektrik parası ödeyen benim ama, bu pasta yapılmayacak.

BEATIE — Ama babacığım, alt tarafı bir pasta.

B. BRYANT — Olmaz dedik.

BEATIE — Anneciğim, sen bir şey söyle bari, bu kadar da olmaz artık.

BN. BRYANT — Sen de yertzünün en pinti herifi değilsen, şuracıkta gebereyim şimdi. Yabancı değil, kendi kızın yiyecek. Pinti moruk sen de.

B. BRYANT — Parayı sen ver de, ondan sonra ağızını boz.

BN. BRYANT — Neyine vardım senin, bilmem ki. Ah, hiç de belli etmedi önce. Pinti moruk.

B. BRYANT — Paraları ver de, öyle ağızını boz, dedik sana.

BN. BRYANT — Verdiğin dört buçuk sterlinle mi? Hem sana bakayım, hem de faturaları ödeyeyim ha? Dört buçuk sterlin veriyor, vere vere. Kim bilir kalkan parayı ne yapıyor, nereye istif ediyor. Kim bilir! Pinti moruk.

B. BRYANT — Geveziliği bırak da, bir iki lokma bir şey yiyelim. (BEATIE pasta için çıkardığı öteberiyi kaldırır. Nerdeyse ağlamak üzeredir.)

BN. BRYANT — İşte böyle konuşuyor benimle - konuşursa o da. İşi olmayınca ağızını açmak çünkü. Açacak olsa, ya 'Kaça aldın bunu' der, ya da birkaç şilin ödünç ister. Parası var, var ama, bozdurmaktan

korkuyor. Koca pinti seni(BEATIE'ye) Sen niye ağlıyorsun şimdi. Değmez kız, değmez. Bu pinti herif yüzünden ağlamaya değer mi hiç! Ben gösteririm ona. Bak nasıl çıkarırım bunun acısını ben ondan. (BEATIE öbür odaya gider, elinde küçük bir paketle döner.)

BEATIE — Al, sana getirdim.

BN. BRYANT — Ben olsam getirdiğim hediyeği suratına atardım! Kapıdan çıkar bir daha da yüzüne bakmazdım onun! Bırak ağlamayı şimdi kız, değmez bu herif için ağlamaya. Hadi sus da, yemeğimizi yiyelim.

PERDE

İkinci Perde, Birinci Sahnenin sonu

İKİNCİ PERDE

İkinci Sahne

(Yemekten sonra. B. BRYANT masa başında kendine bir sigara sarmaktadır. BN. BRYANT tabakları kaldırıp musluğa götürür. BEATIE de masanın üzerindeki ekmeği, tuz, biber, hardal, yemiş gibi şeyleri kilere götürür.)

BN. BRYANT — (BEATIE'ye) Sor bakalım akşam çayı için ne istiyor.

B. BRYANT — Şimdiye kadar pek sormazdı, şimdi niye soruyor?

BN. BRYANT — Karmı ağrıyor da, ondan. Yaptığım yemeklere suç bulmasın sonra.

B. BRYANT — Ne isterse yapsın, diyor de. Hem bir yerim ağrımıyor benim artık.

BEATIE — Anne, su ısındıysa yıkanayım ben.

BN. BRYANT — Nerede yıkanacaksın?

BEATIE — Nerede olacak, burada.

BN. BRYANT — Güpegündüz nasıl yıkanacaksın burada? Ya biri gelirse?

BEATIE — Perdeleri gereriz. On dakikadan fazla sürmez.

B. BRYANT — Herkes de ölüyordu bunu çıplak görmek için.

BEATIE — Ne sandın ya! Üste para bile verirler. (Tom-bulluğumu belli eder biçimde durur.) Beğenemedin mi? (B. BRYANT koşup kızının kışına bir çimdik atar.) Hey, dur bakalım. Ne oluyoruz!

(Babası oralı olmaz.)

Baba, yapmaa!

BN. BRYANT — Söyle de, işine gitsin artık. Sen de yıkanacaksın yıkan.

BEATIE — Ee anne, bırakın artık bu saçmalığı. Bir şey söylemek istiyorsan, kendin söyle.

BN. BRYANT — Benim ona söyleyecek bir şeyim yok.

BEATIE — Baba, dışardan banyoyu getirir misin. Perdeleri gerelim ha, anne.

(B. BRYANT başı geniş, ucu dar bir leğen getirir. BN. BRYANT da bulaşığı bırakıp bir yerden çıkardığı perdeleri odanın bir köşesine gerer. Perdenin arkasında kalan öteberi çıkarılır. Bu arada BEATIE temiz çamaşır, sabahlık, elbise, sabun, havluyla gelir. Bunları perdenin arasından uzanıp alabileceği bir yere koyar.)

BEATIE — Yeni elbisemi giyip Frankieyle Pearle'e gideceğim sonra.

BN. BRYANT — Frankie evde yoktur ki, n'apacaksın gidip? Harmandadır daha.

BEATIE — Harman sonu için bir şeyler yapıyor musun?

B. BRYANT — (Elinde leğenle girer) Bir şey yapmaz annen harman sonu için, daha öğrenemedin mi!

BEATIE — Hadi baba, sen işine git artık. Su içinde bırakacağım ben buraları.

BN. BRYANT — Söyle ona tuzlu balık yapacağım çay için, istemiyorsa şimdiden söylesin

BEATIE — Tuzlu balık yapacakmış.

B. BRYANT — Peki, tuzlu balık yeriz biz de. (Bisikletini almaya gider)

BEATIE — Peki dedi. Anne, sen soğuk suyu getir şimdi, ben de sıcak suyu dökeyim.

(İkisi de eline birer kova alır. BN. BRYANT soğuk su getirmeye gider, BEATIE de kazandan sıcak su almak için kovayı daldırır. Bütün bu hazırlıklar çocukça bir sevinç içinde yapılır. Canının kıymetini bilen BEATIE hoşuna giden her şeyi tam bir coşkunluk içinde yapar. Su hazır olunca BEATIE soyunmak için perdenin arkasına geçer.)

BN. BRYANT — Jimmy Skelton'un başına gelenleri duydun mu? Birilerini dolandırdı diye karakola götürülmüş, diyorlar.

BEATIE — Meyhaneci Jimmy mi?

BN. BRYANT — O ya. İyi bilirim ben Jimmy'yi. Benim gençliğimde delikanlıydı o da. Danslara hep ikimiz giderdik. Daha önce de başı belaya girmişti onun. Kurtuldu sonra. Ne olursa olsun, aramız iyidir bizim' Ronnie'nin annesi neyle uğraşır?

BEATIE — Kocası hasta, ona bakıyor.

BN. BRYANT — Okumuş kadın mı?

BEATIE — Okumuş mu? Yok canım. Ronnie de okumamış hem. Ama aydın. Bütün sınavlarında çıkmış. Durmadan bir şeyler okuyorlar ama evde.

BN. BRYANT — Bir şey yaptıkları yok desene?

BEATIE — Bir şey yaptıkları yok mu? Ronnie neler yapıyor söyleyeyim mi, bir kere sekiz saat pis, sıcak bir mutfakta çalışıyor. Sonra dernekte çocuklara tiyatro, dans dersleri veriyor. Hafta sonları da durmuyor ha, o zaman da siyasi toplantılar filan oluyor. Ona ayak uyduracağım diye göbeğim çatlayacak nerdeyse. Ay anne, çok sıcak bu su.

BN. BRYANT — Biraz soğuk su getireyim öyleyse.

BEATIE — Yoo, yoo. Çok iyi. Ne yumuşak buranın suyu.

BN. BRYANT — Öyledir.

BEATIE — Oh, ne güzel. Girdim suyun içine.

BN. BRYANT — Çok kalma, olur mu! Bir yirmi otobüsü de geçiyor.

BEATIE -- Aa, anne! Kokulu sabunumu unuttum. Pika-bın yanındaki küçük çantada, hadi ne olur. (BN. BRYANT gidip sabunu getirir.)

Oh, ne güzel kokuyor. Bütün gün kalabilirim bu suyun içinde.

BN. BRYANT — (İşine döner) Hiç unutmam, ilk köyde söylemişlerdi. Reggie Fowler'la konuşuyordum. Jimmy için bir sürü şeyler söylüyorlar, değil mi, dedim. Sonra, dedi, ayıp doğrusu. Eh, ter dökmeden para yapayım, demiş. Köy burası, olur a? Ya, dedim, ağız bu, torba değil ki büzesin. O da durmuş kaz gibi dinliyordu, sonra durup durup da, beni de yoldu, demez mi! Başıma bir şey vursalardı bu kadar şaşırmazdım! Onu da yolmuş. Ya! Amma da şaşırırım be kadın, dedi. Ee, şaşırırım doğrusu. İyidir Jimmy ama. Kim ne derse desin. Canını verir arkadaşları için. Baş da bir türlü beladan kurtulmaz.

BEATIE — Anne, Ronnie'ye ne yapacağız gelince?

BN. BRYANT — Ne sever?

BEATIE — Meyveli pasta sever, biftek sever, böbrek sever sonra.

BN. BRYANT — Onları yaparız öyleyse. Karnım ağrıyor diye tutturmasın da. Frankie de hastalanıyor bazen, Jenny'nin kocası James de.

BEATIE — Niye biliyor musun? Hepiniz tika basa yiyorsunuz da ondan. Londralılar da sanıyorlar ki, köyde oturanların sağlığı daha iyi olur, bilmiyorlar çatlayıncaya dek tıkindığımızı. Öğlen yediklerimizi bir düşün. Pirzola, patates, fasulye, üçer parça börek de cabası.

BN. BRYANT — Ama James'in hastalığı neden, biliyor musun? Hazımsızlıktan soluk almıyor yemek yerken.

BEATIE — Hazımsızlığın ne işi var kürek kemikleri arasında canım?

BN. BRYANT — Kimi hazımsızlık öyle kötü olur ki, sancısı adamın midesinden sırtına vurur.

BEATIE — Hazımsızlık insanın sırtına vurmaz, saçmalama şimdi.

BN. BRYANT — Bana mı öğreteceksin sen, ben çektim de ordan biliyorum.

BEATIE — Ay, gözüme sabun kaçtı - anne, havluyu ver, havluyu, çabuk! (BN. BRYANT havluyu verir. Bulalık bitmiştir. BN. BRYANT bir iskemleye oturur, 'şimdi ne söylesem' gibilerden kollarını kavuşturup bacaklarını açar.)

BN. BRYANT — Duydun mu, Buckley teyzeyi akıl hastanesine kaldırmışlar? Zavallı kadıncağız. Benim de yüreğimin götürmediği bir şey varsa, o da birinin çıldırması. Gözümü kaldırıp da bakamıyorum bile. Akıl hastanesine gideceğime, mezara gideyim daha iyi. Birinin çıldırğını görmek korkunç şey, doğrusu. Biliyor musun, daha biz Belediyenin orda otururken, bitişikteki evde yaşlı bir kadın vardı. Yalnız Jenny'le Frank doğmuştu o zaman - bu kadıncağız da yeryüzünün en tatlı kadınıydı sanki. Birbirimize gider gelirdik, birimizin bir sıkıntısı olsa, yardımımızı esirgemezdik. Bir taneydi canım. Derken bir gün, çamaşırhaneye giderken ne görsem beğenirsin? Bizimki boğazına kadar suya girmemiş mi teknenin içinde! Gözlerinde o çılgınca parıltıyla durmadan bana bakıyor! Dilimi yuttum şaşkınlıktan. O tatlı, uysal kadını öyle görünce ne yapacağımı şaşırtdım. Ya! Sonra ne dediler biliyor musun? Meğer kaç yıldır girip çıkarmış hastaneye. Öyle korktum ki, nerdeyse ben de kaçırdım keçileri.

(BEATIE perdenin arkasından sırtında sabahlığı, başında bir havlu çıkar.)

BEATIE — Oh ne güzel! Her gün yıkanacağım evlenince.

(BEATIE bir yandan havluyla saçını kurular, bir yandan da radyoyu karıştırır. Mendhelson'un dördüncü senfonosini çalan bir istasyon'da durur. BN. BRYANT perdeleri topladıktan sonra ikisi birden leğeni bahçeye taşırlar. Dönünce BN. BRYANT eşyayı yerleştirir, BEATIE de aynanın karşısında saçlarını kurulamaya devam eder. Aynada kendisine bakar)

Ne de tuhaf burnun varmış senin, ya bu kulaklar! Kollarına bak, hele bacaklarına bak - ne tombul şeysin sen kız.

BN. BRYANT — (Radyoyu kapar) Kes şu zırlıtıyı kız!

BEATIE — (Annesinin üzerine atılarak) ANNE! Öldürebilirim seni. İşte böyle görgüsüz, bilgisiz bıraktınız beni. Doğru dürüst bir şey öğretmediniz bana. Dünyada olup bitenlerden hiç haberim olmadı, çünkü haberler okunurken hemen kapardınız radyoyu. Doğru dürüst bir kitap bile okuyamadım, çünkü evde bulunmazdı öyle şeyler. Piyasa şarkılarından başka bir şey duymadım, çünkü klasik müzik dinlenmezdi bu evde. Doğru dürüst konuşmasını bile bilmiyorum, çünkü önemli bir şey konuştuğunuzu duymadım hiç.

BN. BRYANT — Kız gene ne oluyor sana?

BEATIE — Öf be anne köyde oturuyorsunuz ama, hiç mi hiçbir şey anlamaksızın tabiatın güzelliğinden. Günlerinizi bu yeşil çayırarda geçiriyorsunuz, çiçek büyütüyorsunuz, bu tertemiz havayı soluyorsunuz, varlığımızın bir parçası yapmıyorsunuz bu güzellikleri. Varsa yoksa çene, kafanızı işletmeye vakit bulamıyorsunuz konuşmaktan, çevrenizde olanları bile görmüyorsunuz. İşte böyle hazırladınız beni hayata!

BN. BRYANT — N'apalım kızım, öğretmen değildik ya biz.

BEATIE — Baltalamasını bildiniz ama. Bir açık kapı bile bırakmadınız. Ronnie'nin annesi bile sizden daha çok ilgilendi benimle. 'Yalnız lokantada çalışmakla olur mu kızım!' dedi, 'gece okullarına gidip bir şeyler öğrensene. Pişman olmazsın!' Ama ben ne iş ya-

şıyorum, neler öğreniyorum, umrunuzda mıydı sizin Aklınızın köşesinden bile geçmemiştir bunları düşünmek.

BN. BRYANT — Seni besledim. Giydirdim. Deniz kenarına götürdüm. Daha ne istiyorsun! Ne yapalım biz köylüüz. Elimizden bu kadarı geldi.

BEATIE — Zırlıtı! Zırlıtı! Köyü kenti hepsi bir zaten. Birlikte çalıştığım o şehirli kızlar da benden ayrı değil ki. Köyde de zırlıtı bu, kentte de. Hani ben tatil kamplarında çalışıyordum ya - orada çalışan kızlarla yazdığımız mektupları anlatırdık birbirimize de, bakardık ki hepimiz 'İşte size bir iki satır...' diye başlıyoruz mektuba, sonra takılıp kalıyoruz, birkaç satır birbirimizden söz açıyoruz, bir buçuk sayfalık koca koca yazılardan sonra mektubu 'herkese selamlar, sevgiler' diye bitiriyorduz. Ya! Başka bir şey söylemesini beceremiyorduk. Çevremizde neler olurdu anlatacak da, nasıl anlatacağımızı bir türlü bilemezdik. Birimiz bile. Yüzlerce kız, ana olacağız bir gün, sen kalkmış bana Jimmy Skelton'dan, yok o deli karıdan söz açıyorsun. Kaç kezdir dinliyorum bu hikâyeyi, biliyor musun? Belki on beş! Senin söylediklerini kulakların duymaz mı hiç? Hey Allahım, nasıl getireceğim Ronnie'yi ben bu eve!

BN. BRYANT — Ee, kızım, Ronnie bizi beğenmezse -

BEATIE — Yoo, sizi beğenir beğenmesine, herkesi sever o zaten. Stan Mann'i görseydi, bayılırdı. Ronnie'nin söylediği her şeyi anlardı Stan Mann. Yaşamayı seviyordu o adam. Hem sonra Ronnie diyor ki, yaşlıların bir şey öğrenmesi için artık çok geç, diyor. Öğrenecek olan biz gençleriz. İçimizden öğrenmiş olanlar da ne yapıp yapıp öğretecekler bilmeyenlere.

BN. BRYANT — Ronnie iyice terlemiştir seni değiştireceğim diye.

BEATIE — Beni değiştirmeye çalışmıyor ki, anne. İnsanları değiştiremezsin, ama sevgi aşılayabilirsin onlara, umut aşılayabilirsin, diyor. Bunu yapmaya çalışıyor bana - ben de anlamaya çalışıyorum, anlıyor musun?

BN. BRYANT — Bunun müzikle ne ilgisi var anlayamadım.

BEATIE — Hey Allahım! (birden) Bir dakika. (Ön odaya gidip pikapla bir plak alır, döner) Otur şuraya da anlatayım. Hemen ütü yapmaya, gazeteye dalma, otur şuraya da bir şeyler öğren. (Pikabın fişini prize sokar) O kadar yaşlı sayılmazsın, otur da dinle. Bizim ayıbımız bu işte, bir şey öğrenmek istemiyoruz, bilmediğimiz bir şeyle karşılaştık mı, hemen çeviriveriyoruz başımızı. Eskiden ben de müzik dinleyemezdik hiç. Biraz hoşuma gitse bile, yarısında bıktırırırdım, uyuyla kalırdım, senfoni dinlerken, ya da başka şeyler düşünürdüm müziği izleyemediğim için. 'Kız çevrende bir şeyler olduğunun farkında değil misin?' diye bağırırdı Ronnie. 'Senden büyük bir şey? Otur da, dinle. Bırak içine alsın seni, müzikle birlikte yücel sen de.'

BN. BRYANT — Kız kitap gibi konuşuyor bu oğlan.

BEATIE — Bazen öyle şeyler söyler ki, ayın yıldızların nerde olduğunu şaşırırdım. (BEATIE plağı çalmaya bağlar - Bizet'in Arlesienne Suit'i) Dinle şimdi. Kolay bir parça bu, öyle derin, karışık bir şey değil, ama hayat dolu. Kalkıp oynayası geliyor insanın. 'İşte toplumculuk budur' diyor Ronnie, 'Top-

lumculuk durmadan konuşmak değil, yaşamaktır, türkü söylemek, oynamak, çevrende olup bitenle, insanlarla, dünyayla ilgilenmektir toplumculuk'. Anne dinle bak. (Coşkunluktan soluğu kesilmiştir nerdeyse.) Dinle. Kolay, değil mi? Zırlıtı diyebilir misin buna?

BN. BRYANT — Eh, pek zırlıtı denmez.

BEATIE — Canlı diye dudak bükecek değilsin ya.

BN. BRYANT — Yo, zırlıtı değil doğrusu.

BEATIE — Bak başka bir hava geliyor şimdi. Duyuyor musun? İki değişik hava, önce birini duyuyorsun, arkasından öbürü geliyor.

BN. BRYANT — Hiç de zırlıtı değil.

BEATIE — Dinle bak şimdi, İki havayı birden duyuyorsun. Sesler bir örgü örüyor sanki. Ne güzel, değil mi? Kalkıp oynayasın gelmiyor mu? (Kazaskayla «Hornpipe' arası bir dansa başlar.)

(Müzik hızlanır, BEATIE coştukça coşar.)

Dinle anne, dinle, zor mu bunu anlamak? Zırlıtı mı bu? Ne oynak, değil mi! İnsana coşkunluk, güven, mutluluk veriyor bu hava. Ah be anneciğim, hepimiz öyle canlı, öyle mutlu olabiliriz ki. Heyy...

(BEATIE ellerini çırparak oynar, annesi gülümserken)

PERDE İNER

İkinci Perdenin sonu

ÜÇÜNCÜ PERDE

(İki hafta sonra. Cumartesi, Ronnie'nin geleceği gün. Mutfağın duvarlarından biri kaldırılarak ön oda iyice ortaya çıkarılır. Alçak tavanında koyu kahverengi kirişleri olan bir oda. Döşenişinden tam bir köy odası olduğu söylenemez. Bir iki tane yüksek arkalı, Windsor kılıklı iskemlenin dışında, hep işe yarasan diye alınmış ucuz şeyler. İki koltuk, bir masa, bir de küçük bambu masa, iskemleler, küçük bir sedir, döner kitaplık. Her yanda bir sürü çiçek : Pencedeki saksılarda, bambu masayla kitaplık üzerindeki vazolarda.

Saat öğleden sonra üç, hava bulutlu - daha önce yağmakta olan yağmur yeniden başlayabilir. Masanın üzerinde bir sürü yiyecek 'bunlara kimse dokunmayacak'. Tabaklarda pastalar, kurabiyeler. Ekmek, tereyağ, domates, peynir, kavanoz içinde soğan turşusu, sosis sandöviçleri, konserve meyveler - bir sürü yiyecek işte! Masanın çevresinde sekiz iskemle. BEATIE'nin resimleri duvara asılmış, BEATIE üst katta giyindiği, BN. BRYANT da mutfakta olduğu için odada kimse yok. BEATIE incedek yukardan bağırarak konuşur.)

BN. BRYANT — Üç otobüsü geçiyor.

BEATIE — Anne! Ne yapıyorsun?

BN. BRYANT — (Muftaktan) Vişne koyuyorum pastanın üstüne.

BEATIE — Çabuk ol, hadi, dört buçukta burda olacak.

BN. BRYANT — (Muffaktan) Korkma, korkma, daha bir buçuk saat var, postacı bile geçmedi. (pasta tabağı ile odaya girer) İşte oldu! Meyveli pasta sever, dediydin, değil mi?

BEATIE — Bayılır.

BN. BRYANT — Hele bayılmasın, bu kadar uğraştık. (masayı gözden geçirerek, kendi kendine) Uğraştık ya, neler hazırladık hem de. (yağmur başlar) Tüh, hava gibi sen de!

BEATIE — Yağıyor gene!

BN. BRYANT — (Pencereden dışarıya bakarak) Yağmur mu? Sel götürüyor ortalığı, sel. (Otobüs sesi) Üç otobüsü geçiyor.

BEATIE — Hadi anne, sen de değiştir üstünü başını. Geç kalmayalım sonra.

BN. BRYANT — Aman kız sen de! Duyan da Mısır Şehzadesi geliyor sanacak. (yukarı çıkar)

(Sahne birkaç saniye boş kalır. Muftaktan yağmurluklarını çıkaran, hava hakkında konuşan birtakım insanların sesleri duyulur.)

FRANK'la PEARL BRYANT girerler. FRANK çizgili mavi elbiseli, al yanaklı, sarışın, sevimli bir adam. Garip bir çekingenlikle her şeyi şakaya alır. Karısı güzelce bir esmer : Genç, üstünde bildiğimiz çiçekli bir entari.)

FRANK — (bağırır) Hey, nereye gitti herkes? Gelin bakalım, karnımız aç.

PEARL — Tut çeneni, daha şimdi kalktın sofradan.

FRANK — Ne yapayım, acıktım gene. (bağırır) Ee, nerede bu görmeye geldiğimiz bulunmaz Hint kumaşı?

BEATE — Daha gelmedi.

FRANK — Gelecekse gelsin artık, benim karnım aç.

BEATIE — Senin karnın hep açtır zaten.

FRANK — Neymiş diyordun bu oğlan, koyu bir toplumcu mu?

BEATIE — Evet.

FRANK — Hem de Yahudi?

BEATIE — Evet.

FRANK — (kendi kendine) Garip bir karışım.

PEARL — (bağırır) Durmadan siyasetten konuşmasın da.

FRANK — Daha mektup yazmadı mı sana?

PEARL — Üsteleme Frank, biliyorsun yazmadı işte.

FRANK — Böyle mektup yazmayan nişanlı da olur mu hiç! (resimlere bakar, birinin önünde durup homurdanır.)

PEARL — Dikkat et, ısırmasın seni.

(BEATIE girer. Üstünde yeni elbisesi, mutlu sağlıklı, pırıl pırıldır.)

FRANK — Selam sana ey hemşire! Şaheserin karşısında derin düşüncelere dalmıştım.

BEATIE — Boşuna heveslenme, sana verecek değilim.

FRANK — Yazık! İyice göz koymuştum oysa.

FEARL — O ne güzel elbise öyle, Beatie.

FRANK — Gerisi nerde bizim yüce oymağın?

BEATIE — Jenny'yle Jimmy nerdeyse gelirler, Susie'yle Stan'ın geleceklerini pek sanmıyorum.

FRANK — Niye gelmiyormuş onlar?

BEATIE — Bu konuyu açmayalım daha iyi, bıktım geldiğimden beri! Susie annemle konuşmuyormuş.

PEARL — Nerdeyse bir buçuk yıldır dargın onlar.

BEATIE — Peki Pearl, annemle sana ne oldu?

FRANK — Ne olacak, annemin keçiliği işte.

PEARL — Toto aldığı yeri değiştirmek istiyormuş. Bana söyledi, ben de, peki, dedim, bir iki hafta bekle de değiştireyim. Hemen içerledi. Sözde ben değiştirmek istemiyormuşum. Peki, dedim, *kendin niye değiştirmiyorsun öyleyse? Hastayım da ondan, dedi, John Clayton'a kadar gidemem şimdi. Ne o, yoksa inanmıyor musun hasta olduğuma? dedi. Ben de —bunu söylemeyecektim ama, oldu bir kere— hiç de hastaya benzemiyorsun, dedim. O gün bugün konuşmuyor benimle. Bari bugün suratını asmasa.

BEATIE — Bana başka türlü anlattı ama kendisi.

FRANK — Kavga etmeden duramaz annem. Kendi annesiyle bile üç yıldır konuşmuyor. Jenny doğuracağı zaman ninemiz Jenny'yi yanına aldı diye.

BEATIE — Öf! Ne aile be!

FRANK — Yüce oymak, dedim ya.

(JIMMY ile JENNY BEALES girerler.)

JENNY — Günaydın Frankie, Günaydın Pearl, nasılsın Beatie.

FRANK — İşte yüce oymağımızdan birkaç kişi daha.

JENNY — Yüce oymak mı, dedin? Yüce avanaklar takımını desen daha iyi. Ee, Ronnie nerde?

FRANK — Esrarengiz yabancı henüz gelmediler - bekliyoruz.

JENNY — Ben o kadar bekleyemem, karnım aç benim.

PEARL — Bütün aile böylesiniz siz, varsa yoksa mide-niz.

FRANK — **(JIMMY'ye)** Derneği kurdunuz mu?

JENNY — Ne Derneğiymiş bu?

FRANK — Ne! Sana anlatmadı mı?

JIMMY — Kes sesini Frank, karıdan dayak mı yiyeyim istiyorsun?

FRANK — Yaman bir dernek bu, yaman! Anlatayım da bak. Bir gün Jimmy, ben, Starkie, Johnny Oats, Bonky Dawson oturmuş meyhanede bir iki tek atıyorduk, Jimmy'nin, nasıl diyeyim, Jimmy'nin canı bir şey çekti. Anlarsınız ya! Başladı her gün fasulye, her gün fasulye, olur mu böyle, diye yakınmaya. Bunun üzerine Bonky Dawson, yahu, dedi, bizim gibi düşünen birkaç kadın da yok değil ya buralarda. Starkie de, olmaz olur mu, tabii vardır ama nereden anlayacağız öyle olduklarımızı, dedi. Susup düşünmeye başladık, birden Jimmy, bir dernek kuralım, dedi, şöyle arada bir kaçamak yapmak isteyenler derneği. Bir de rozet takarız yakamıza, rozeti olan kadın gördük mü, anlarınız ki onun da canı çe-kiyor.

JIMMY — Frank, yeter artık. Bak karışmam ha...

FRANK — Bu yetmiyormuş gibi daha neler yumurtladı, Jimmy. Bir de parolamız olur, dedi, canımızın ne kadar çektiğini anlatan. Bunun üzerine ne dedi, biliyor musunuz? Bu rozetli kadınlardan birine gidiyorsun, çayına kaç şeker atarsın, diye soruyorsun. 'iki' derse, pek iştahlı değil, ama olmaz da demiyor. Ama 'dört' derse, o zaman anlıyorsun ki, o da senin gibi can atıyor.

JENNY — Ya kadın 'on altı' derse, bizim Jimmy iki seksen serilir o zaman işte.

(Susarlar.)

PEARL — Anamız nerde?

BEATIE — Yukarıda giyiniyor.

PEARL — Babamız?

BEATIE — O da domuzlara bakıyor.

FRANK — Dua et ki, ben burdayım.

BEATIE — Niye?

FRANK — Hava güneşli olsa harmanda olacaktım da.

PEARL — Ne fırtınaydı ama dün geceki, değil mi? Yıldırımlar, şimşekler bir dakika bile durmadı.

BEATIE — Ronnie bayılır fırtınaya, oturup saatlerce bakar.

FRANK — Amma matrak oğlan bu be.

JENNY — Öyleye benziyor değil mi?

BEATIE — Gelince görürsünüz.

JIMMY — Hiç kızkardeşi var mı?

BEATIE — Evli bir ablası var, yakınlarda bir yerde oturuyor.

PEARL — Ne, köyde mi oturuyor? Hem de şehir kızı? Neymiş sıkıntısı?

BEATIE — Kocası eş eşyası yapıyor da.

PEARL — Londra'da yapamaz mıymış?

BEATIE — Ronni'ye bakarsan, insanca yaşanacak bir yer değil, diyorlarmış Londra için.

JIMMY — Yalan da değil.

BEATIE — İşte babam geldi.

(B. BRYANT girer. Üstünde daha önce gördüğümüz elbiseyle yağmurluk vardır. Yorgun, beli biraz bükük.)

FRANK — İşte yüce BRYANT oymağın beyi!

B. BRYANT — Vay canına, hepiniz gelmişsiniz be.

BEATIE — Hadi baba, hemen üstünü değiştir. Nerdeyse gelir Ronnie.

B. BRYANT — Kes sesini kız, ne zaman istersem değişirim, itip kakmaya başlama.

(BN BRYANT yukardan gelir. Kendine çekidüzen vermiş, onun da sırtında çiçekli bir elbise.)

FRANK — Bu da yüce Bryant oymağın kraliçesi!

BN. BRYANT — Hadi Bryant, git değiş, hepimiz hazırız senden başka.

B. BRYANT — Al işte, biri bırakıp öbürü başlıyor. Bu oğlan da kim oluyor anlayamadık!

BN. BRYANT — Bir şeye canı sıkılmış! Belli! Sesinden anlaşılıyor. Söylesene be adam, neyin var?

B. BRYANT — İş kalmadı bizde artık, üstüme varma (gitmeye hazırlanır) Bırak da gidip üstümü değiş-tireyim.

BN. BRYANT — Sen de iş kalmadıysa, ben de başkasına varayım bari.

FRANK — Healey'yle mi çatıştın?

BEATIE — Yoksa domuzlar mı kırılıyor?

BN. BRYANT — Tatsız bir şey olmuş, yoksa suratını böyle asmazdı.

B. BRYANT — Hafif işe ayırdılar beni.

JENNY — Bir bu eksikti.

BN. BRYANT — Sancılanıyorsun diye, değil mi?

B. BRYANT — O kadar da söyledim sancım mancım yok diye. Olsun, dedi, ne olur ne olmaz burda ölüp kalırsın başıma sonra. Şimdilik hafif işe geç de, iyileşince gene domuzlara bakarsın.

BN. BRYANT — Haftalık yarıya indi öyleyse?

BEATIE — Başka bir iş bulamaz mısın?

FRANK — On sekiz yıldır onların yanında.

BEATIE — İyi ama başka bir şey yapabilirsin herhalde-gene ineklere baksan?

B. BRYANT — Bill Maddington bakıyor ineklere. Altı buçuk yıldır o bakıyor.

JENNY — Beatie boşuna üzme kendini. Yeni bir şey değil bu.

JIMMY — Bizdeyken sana söylemiştik, değil mi?

BN. BRYANT — Hadi sen değiş şimdi, ne yapalım elden bir şey gelmez. Sonra düşünürüz. Bir yolunu buluruz elbet. Çok vakit yok, hadi.

B. BRYANT — Yüzmesini biliyor mu bu oğlan? Kolay kolay gelemez bu yağmurda bilmiyorsa. (Yukarı gider.)

BN. BRYANT — Eh, bir çay içsek mi beklerken? Ben çaydanlığı koyayım. (Mutfağa gider. Herkes oturur. JENNY örgüsünü çıkarır, JIMMY eline bir gazete alır. Herkes susar, ama sıkıntılı bir sessizlik değildir bu, herkes susmuştur o kadar.)

PEARL — (JENNY'ye) Çocuğu kime bıraktınız?

JENNY — Mann tezyeye, bitişikteki.

PEARL — Zavalcılık. Üzüliyor mu çok?

JENNY — Çok sarsıldı zavallı (JIMMY'yi göstererek) Jimmy de. Kendi yüzünden oldu sanıyor.

PEARL — Amma yaptın, onun yüzündenmiş. Saçmalamasın o da. Öyle düşünürse, hepimizin keyfi kaçır şimdi. O bir şey yapmadı ki, zaten bir ayağı çukurdaydı.

FRANK — O kadınla evli bile değildi, değil mi?

JENNY — Değildi ya. İlk inme indiğinde bakmak için gelmişti, sonra kaldı işte.

JIMMY — İşinden de oldu o yüzden.

FRANK — Öyle ya, bir yerde hastabakıcı mıydı, neydi? (BEATIE'ye) Resmî makamlar duyar duymaz ya oradan pıhtı pırtıyı toplarsın demişler, ya da işinden çıkarsın.

JENNY — İnsanlık mı bu! Evli olmasalar ne çıkar?

PEARL — Arıyorsun değil mi zavallıyı?

JENNY — Hem de nasıl. Tatlı adamdı çok, durmadan şaka yapar, çocuğa şeker alırdı. Biliyor musun, öyle ağladım ki öldüğünü duyunca. Bayağı sarsıldım ben de.

JIMMY — Pearl, siz kime bıraktınız çocuğu?

PEARL — Babama.

(Susarlar.)

JIMMY — (FRANK'a) Kim kazanacak dersin bugün?

FRANK — Norwich kazanmayacak, ötesini bilmem.

JIMMY — Öyle.

(Susarlar. BN. BRYANT girip oturur.)

BN. BRYANT — Eh, çaydanlığı koydum.

PEARL — (BEATIE'ye) Ronnie'nin ablasının çocuğu var mı?

BEATIE — İki oğlu var.

JIMMY — Bir gece o üste çıksın, o zaman kızları da olur.

JENNY — Öf Jimmy, sen de.

BN. BRYANT — Gene birkaç kuruş kazandım dün akşam.

JENNY — Nerden?

BN. BRYANT — İtfaiyecilerin oyunundan. Yedi buçuk şilin aldım.

JENNY — Yaşa. Yaşa be.

FRANK — (Gazeteden okur.) Altı yıl vermişler Londra'da o kocakarıya saldıran oğlana.

BN. BRYANT — Oh, iyi etmişler. Ben olsam daha da çok verirdim. Azgın kerataalar. Bana bıraksalar, bütün sokakları temizlerim bunlardan, bütün sokakları.

BEATIE — (Yerinden sıçrayarak) Peki anne, hadi bakalım göster kendini.

(JIMMY'nin şapkasıyla şemsiyesini alıp şapkayı annesinin başına, şemsiyeyi de eline tutuşturur.) Al bakalım, sen şimdi yargıçsın. Ver bakalım kararını.

BN. BRYANT — Ölünceye kadar hapis.

FRANK — Bu cezayı neden verdiğini de söyle anne. Bir şey söylemeden adam hapsedilir mi?

BN. BRYANT — Güle güle, derim öyleyse.

BEATIE — Hadi anne, söyle bir şeyler. Ham temizlerdim bu azgınları diyorsun, durmadan herkesi yargılıyorsun, hem de doğru dürüst yapmıyorsun bu işi. «Hapis» demek kolay ama sen yargıçsın. Göster bakalım yargıçlığını. Konuş!

(Herkes ne söylecek diye merakla bekler. BN. BRYANT ne yapacağını, ne söyleceğini bilemez.)

BN. BRYANT — Şey, ben - e - evet ben - şey - Öf, bırakın yakamı benim.

FRANK — Yüce kraliçe susuyor.

BEATIE — Susar ya, tabii susacak.

BN. BRYANT — Niye 'tabi susacak' mışım? Mahkemede söylenen sözleri de bilecek değilim ya? Yargıç mıyım ben?

BEATIE — Değilse niye böyle konuşuyorsun? Birden - durup dururken - asıp kesmeye başlıyorsun! Hiç düşünmeden. Biri bir suç işleyecek olsa, acaba neden, diye sormuyorsun kendine, sadece asıp kesiyorsun. Sorup soruşturmadan, tartışmadan, hop (**parmaklarını şaklatır**) - asın bunu. Bak anneciğim, evde bir tatsızlık olunca, oturup tartışıyor musunuz? Hiç! Al işte, babamın haftalığı yarıya indi. Hiçbiriniz oturup tartışmaya kalkmadı bu meseleyi. Mesele değil mi bu? Ama hanginiz ilgilendi?

BN. BRYANT — Onlara mı kalmış ilgilenmek! Herkes karışacak değil ya benim işime!

BEATIE — Ama bunlar herkes değil ki, anne - kendi çocukların bunlar!

BN. BRYANT — Olsun, karışmasınlar benim işime.

BEATIE — Ama anne —

BN. BRYANT — Sen kes sesini bakayım, karışma her şeye. Konuşmak gerekirse kiminle konuşacağımı bilirim ben, anlaşıldı mı?

BEATIE — Ne dik kafalısın.

BN. BRYANT — Anladık, anladık.

(**B. BRYANT; tertemiz çizgili mavi elbisesiyle girer.**)

B. BRYANT — Çay demlendi mi?

BN. BRYANT — (**Yerinden fırlayıp mutfağa doğru gider.**) Tu, çayı unutturdunuz bana, gördünüz mü?

B. BRYANT — Eh, hepimiz hazır bekliyoruz.

JENNY — Susie gelmeyecek galiba.

BEATIE — İnatçı domuz!

(**Susarlar.**)

JENNY — Susie'nin televizyonunu gördün mü?

BEATIE — Gördüm.

FRANK — Biliyor musun, bir yatağa koyunlarına almadıkları kalmış ilk günlerde?

PEARL — Ama artık pek aldıkları yok - bir yılda heveslerini almışlar, hep eskiden gördükleri programları gösteriyorlarmış yeniden.

BN. BRYANT — (**Elinde çaydanlıkla girer.**) Demlenmiş!

BEATIE — Öf, bırakalım şu dedikoduyu artık.

PEARL — Dedikodu yapmıyorum ki. Televizyonunun bugünkü durumuyla ilgili gözlemlerimi açıklıyorum.

B. BRYANT — Sana da ne oldu şimdi?

BEATIE — Hiç bile - bal gibi dedikodu yapıyordun işte.

PEARL — Başkalarının sözlerini papağan gibi söylemekten iyi ya.

BEATIE — Başkalarının sözleriyle konuşmuyorum ki ben, Ronnie'nin söylediklerini anlatıyorum size.

FRANK — Boş ver şimdi - biraz sonra kendisi geliyor - heyecanlanma bu kadar.

BEATIE — Bir dakika! Ahlak üstüne bir soru size.

JIMMY — Hoppala!

BEATIE — Ronnie'yi beklerken çözmeye çalışın bakalım. Ahlak sorunu, sağtöre sorunu nedir biliyorsunuz. Doğru nedir, yanlış nedir, bunu bulmak. Ne yapıp yapıp sizi düşündüreceğim biraz. Dinleyin şimdi. Dört tane kulübe var.

FRANK — Ne var?

BEATIE — Kulübe, kulübe. Hani bu oturduğunuz evcikler. Bir dere var. Şimdi bu kulübelerden ikisi dere-nin bir yanında, ikisi de öbür yanında. Bir yakada, kulübelerin birinde bir kız oturuyor, öbüründe de bir bilge kişi. Öbür yakadaki kulübelerin birinde Archie, ötekinde de Tom oturuyor. Bir de kayıkçı var, suyun bir yakasından öbürüne geçiriyor insan-ları. Dinleyin şimdi, iyi düşünün ama - kız Archie'yi seviyor, ama Archie kızı sevmiyor. Tom kızı seviyor gelgelelim kız Tom'a aldırıyor. *

JIMMY — Yazık furakaya.

BEATIE — Kız bir gün duyuyor ki, Archie - kızı sevmiyor-du, hatırlıyorsunuz ya-ışte Archie Amerika'ya gidecek, bunun üzerine gidip son umuttur diye, kendisi-ni de götürmesi için kandırmaya karar veriyor. Ka-yıkçıya gidiyor, karşıya geçmek istediğini söylüyor. Kayıkçı, geçiririm ama, diyor, üstünde ne varsa çı-karacağım.

BN. BRYANT — Hoppala, ona da ne oluyor sanki?

BEATIE — Bilmem işte, öyle diyor. Kız bunun üzerine ne yapacağını şaşırıyor, gidip o bilge kişiye danışı-yor, o da, sence yapılacak en doğru şey neyse öyle yap, diyor.

FRANK — Çok şey söylemiş ya, o da.

BEATIE — Her neyse, öyle diyor işte. Kız da düşünüp taşınıyor, bakıyor ki çok seviyor Archie'yi, çırılçıplak soyunmaya karar veriyor.

PEARL — Bak sen!

B. BRYANT — Amma kıyak hikâyeymiş bu.

BEATIE — Baba sus da dinle. Ne diyordum?

B. BRYANT — Çırılçıplak soyunuyordu.

BEATIE — Ha evet! Kız soyunuyor, kayıkçı da kızı kar-şıya geçiriyor - hiçbir şey yapmıyor kıza - karşıdan karşıya geçiriyor, o kadar. Kız hemen Archie'nin kulübesine koşuyor, kendisini ne kadar sevdiğini söylüyor, onu da birlikte götürmesi için yalvarıyor. Bunun üzerine Archie'yle yatıyor o gece. Ama ertesi gün uyanınca bir de bakıyor ki Archie gitmiş. Tek başına kalmış. Hemen Tom'a koşuyor, başına ge-lenleri anlatıyor, yardım istiyor. Ama Tom olan-ları öğrenince, kızı kapı dışarı ediyor. Kızcağız kala kalıyor orta yerde, ne sırtında elbise, ne bir dost, ne de yaşama umudu. İşte soru bu - iyi düşünün, çabuk cevap vermeye kalkmayın - şimdi, kızın başı-na gelenlerden en sorumlu olan kim?

JIMMY — Peki geri dönemiyor mu?

BEATIE — Hayır, elinden bir şey gelmiyor. Hapı yutu-yor, anlayacağınız! Suç kimde sizce?

(Herkes düşünmeye başlar, BEATIE yaptığı işi be-ğenip sevinir.)

BN. BRYANT — Bırakın şimdi çıplak kızları da çayınızı için. Kız üşümez ama çay soğuyacak bu gidişle.

PEARL — Bence kız sorumlu.

BEATIE — Niye?

PEARL — Niye olacak, kendi karar vermedi mi?

FRANK — İyi ama, kayıkçı çıkarttırdı üstündekileri.

PEARL — Çıkarmasaydı o da.

FRANK — Kız seviyor, dediler sana!

BEATIE — Aslan Frank.

JENNY — Ben biliyorsam arap olayım.

BEATIE — Jimmy sen?

JIMMY — Bana hiç sorma - siz ne diyeceksiniz ona bakıyorum - ben bir şey söyleyecek değilim.

BEATIE — Sen baba?

B. BRYANT — Ne anlarım ben sizin işinizden.

BEATIE — Anne sen?

BN. BRYANT — Sen şimdi beni bırak da çayını iç.

PEARL — Ronnie ne diyor peki?

BEATIE — Ronnie diyor ki, soyunup karşıya geçmeye karar verdiği için kız sorumlu, ama sevdiği için yapıyor bunu. Ondan sonra iki yüreksiz herifin kurbanı oluyor - biri kızı sevmediği halde yapacağını yapıyor, öbürü de sevdiğini söylüyor, ama, yardım edecek kadar sevmiyor, işte bu sevdiğini söyleyip de yardımdan kaçan adam en sorumlu - çünkü kızın yardım isteyebileceği tek insan o, sonunda.

JENNY — Her şeyi iyice düşünmüş demek!

BEATIE — (İskemlerinin üstüne atlayarak Ronnie gibi elini kolunu sallamaya, coşup nişanlısının sözleriyle

konuşmaya başlar.) Kimse bağışlanmayacak kadar kötü bir şey yapamaz!

PEARL — Kendine güveniyor demek?

BEATIE — Her şeye güvenemeyiz, ama birtakım temel şeyler vardır ki, onlara güvenemiyorsak, ölelim daha iyi.

FRANK — Herkes dinleyecek sanıyor, öyleyse?

BEATIE — 'Herkesin dinlemesi gerekiyor. Herkes düşünmek, tartışmak zorunda, yoksa insanlar çürüyüp kokacaklar, yayılacak bu pislik.'

JENNY — Ban sen.

BEATIE — (Coşkunluğu gittikçe artar. **Her şey hakkında söyleyecek bir şey bulur**) 'Hayatta en güzel şeylerin olmasını istemek züppelikse, anasını satayım, ben züppeyim. Ama biliyorsun züppe değilim. Beatie, insanın yüceliğine inanıyorum yalnız, işbirliğine inanıyorum. Eşitliğe —

JIMMY — (Korkuyla yerinden fırlar.) Komünist bu herif!

BEATIE — «Toplumcuym ben!»

BN. BRYANT — Bana kalırsa pek mutlu değil zavallıcık.

BEATIE — «İnsanlarla birlikte olunca, onlarla türkü çalırken mutluyum - insanlardan uzaklaşınca, onları unuttunca üzgünüm.»

B. BRYANT — (O da söylev çekermiş gibi) Hele kıçım kaşınınca, büyük acılar çekiyorum.

(Ön kapı çalır.)

BEATIE — (Bütün bu coşkun sözler bu dakikayı hazırlıyormuşcasına sevinçle yere atlar.) Geldi, geldi!

(Ama kapiya gelen **POSTACI**'dir, **BEATIE**'ye bir mektupla paket verir.) Ah budala, koca budala. Geleceği gün mektup yazar böyle. Paket sana anne.

PEARL — Elbise olacak, mağazadan göndermişlerdir.

BN. BRYANT — Ne elbisesi? Elbise filan istemedim ben mağazadan.

PEARL — Nasıl istemedin, bana söyledin hem de, değil mi Frank? Modellere birlikte baktık ya.

BN. BRYANT — Baktıksa baktık, elbise filan istemiyorum ben.

PEARL — Ama anne -

BN. BRYANT — İstemiyorum dedim ya, o kadar!

BEATIE bu arada mektubu okumuştur - çarpılmış gibidir, açık kalan ağzına elini götürür. Yerinden kıpırdamaz. Dilini yutmuş gibi bakar herkeşe.)

BN. BRYANT — Ee, sana ne oluyor böyle? Okusana mektubu. (Mektubu alır, sanki bildirmiş gibi, düz yüksek bir sesle okumaya başlar.) «Sevgili Beatie. Bu iş nasıl olsa yürümeyecekti, değil mi? Eğer doğrusunu söylemek gerekirse, benim insanlara yepyeni bir yaşama yolu öğreteceğim gibi düşüncelerim oldukça boş, çocukça şeyler. Belki çok şey bekliyorum senden. Sağlıklı bir insan olsaydım, belki yürürdü bu iş, ama senin de bildiğin gibi, biz aydınlar, çoğu hasta, sapık insanlarız. İnsanları yönetme olanaklarını bize verseler bile, yeni bir dünya kuramayız, hiç değilse şimdilik. Bunu söylemek çok acı, neden başaramadığımızı da bir türlü bilemiyorum. Dik kafalı olduğun için suçlamıyorum seni, bütün söy-

lediklerime boş verdiğin için suçlamıyorum yalnız kendimi suçluyorum bu işi birlikte yürütebiliriz diye seni inandırmaya çalıştığım için. Çok tatlı günler geçirdik birlikte. Ama bu iki haftalık yokluğunda her şeyi yeniden düşünüp korkakca karar vermek»

BEATIE — (Bağırarak mektubu annesinin elinden alır.)
YETER!

BN. BRYANT — Yaa - şimdi anlaşıldı!

B. BRYANT — Ne o, gelmiyor mu?

BN. BRYANT — Şimdi anlaşıldı.

B. BRYANT — Gelmiyor mu, diyorum size?

BEATIE — **HAYIR, GELMİYOR.**

(Korkunç bir sessizlik olur. Kimse ne yapacağını bilmez.)

JENNY — (Yavaşça) Aldırma kız, böyle olacağını bilmiyor muydun?

(**BEATIE** «hayır» anlamında başını sallar.)

BN. BRYANT — Bizmişiz dik kafalı demek?

JENNY — Anne, kes artık, görmüyor musun kız üzgün!

BN. BRYANT — Görüyorum, görüyorum, gelmiyormuş, anladık, biz de enayi gibi toplanmışız buraya görüyorum.

PEARL — Gerçekten o kadar mı kavga ederdiniz?

BEATIE — (İlk olarak düşünüyormuş gibi) Hep kendisine yardım etmemi isterdi, ama ben bir şey yapamazdım. Bir gün bana yazı makinesiyle yazmasını

öğretmeye kalktı, ama ne zaman bir yanlış yapsam vazgeçmeye kalkıyordum. Her yanlışta. Yanlış yapmayı yediremiyordum kendime. Kimbilir neden yediremiyordum.

BN. BRYANT — Yaa, hikâyenin bir de bu yanı var demek?

BEATIE — Resim yaparken yalnız soyut konularla uğraşacağıma, gerçek nesnelere de çalışmamı söylediler, ama ben hiç oralı olmazdım.

BN. BRYANT — Oralı olmazdın demek!

JEENY — Sus dedik sana.

BEATIE — Arada bir kitap verirdi, okuyayım diye, onu bile okumazdım

FRANK — (Alay etmek için değil) Peki durmadan sözünü ettiğin o tartışmalar neydi?

BEATIE — Ben tartışmazdım ki kimseyle. Bana yalvarırdı her şeyi tartışayım diye, aklım ermezdi benim.

PEARL — O da kızarmıydı bu yüzden?

BEATIE — (Anlamaya çalışarak) Hiç sabırım yoktu.

BN. BRYANT — Şimdi anlaşılıyor.

BEATIE — Bir yardımın dokunmuyordu ona - o sabır yoktu bende. Bir gün korkulu gözlerle yüzüme baktı, «Üç yıldır birlikte yaşıyoruz» dedi, «Sen daha benim kim olduğumu, ne yapmaya çalıştığımı bilmiyorsun - aldırmiyorsun da üstelik.»

BN. BRYANT — Bir de bana neler anlatıyordu.

BEATIE — Ne yapmak istediğini bilmiyordum - önemli de sanmıyordum bunu.

B. BRYANT — Bir de kalkmış ahlak sorunları çözdürüyor bize, oysa kendisi bile çözmemiş daha. Eh, buna pes doğrusu.

BN. BRYANT — Armut dibine düşer, işte.

BEATIE — (Bıkkın) Siz de övünüyorsunuz bununla? Orda yan gelmiş, kızınız sevgilisine yardım edemedi diye övünüyorsunuz? Bir bakın kendinize. Hepiniz. Bir şey söyleyemiyorsunuz. Kendi etinizden, kanınızdan birine bile yardım edemiyorsunuz. Kızınız atlatıldı işte. Bu dert, sizin de derdiniz. Ailenizin bir parçası değil miyim ben? Ee, hadi yardım edin bana! Avutun beni! Konuşun, ne olur bir şeyler söylesin biri. (Sonunda ağlamaya başlar.)

B. BRYANT — Şimdi ne yapacağız?

BN. BRYANT — Ne yapacağız, oturup bir şeyler yiyeceğiz.

JENNY — Saçmalama anne, kızı böyle bırakacak değiliz ya.

BN. BRYANT — Ne yapayım, benim yüzümden ağlamıyor ya. Ben elimden geleni yaptım, her şeyi hazırladım, gelseydi oğul diye bağırma da basacaktım, ama gelmedi! Bütün aile tek onu karşılamak için toplandık, hepimiz, ama gelmedi. Ben ne yapayım istiyorsunuz şimdi?

BEATIE — Öf be anne, tiksiniyorum senden, hayatta istediğim tek insandı, onu da elimden kaçırdım, tutmasını bilemedim. Tiksiniyorum senden, tiksiniyorum...

(BN. BRYANT; BEATIE'nin yanağına tokatı yapıyor. Bu sert davranış herkesi şaşırır.)

BN. BRYANT — Artık yeter!

B. BRYANT — Bak yaptığım işe şimdi!

BN. BRYANT — Artık yetti be. Geldiğinden beri her gün yok şunu yapmıyormuşsun, yok bunu yapmıyormuşum, yarısını bile anlamadım sözlerinin, yeter artık. Ailenin parçasıymış, bizimle oturmadı ki okulu bitirdikten sonra. Çekip gitti. Gitti de koca koca sözlerle öldürdü kafasını, şimdi bakıyoruz kendi de anlamıyor tekini. Bakıyoruz, bana yapma dediği şeyleri kendi yapıyor. (BEATIE'nin yüzüne) Yalan mı, kız? Doğru söylemiyor muyum? Bana dik kafalı dediğinde, demek istiyordun ki o sana dik kafalı diyor, değil mi? Bir şey öğrenmeye çabaladığımı söylediğinde, çabalamayan sendin. Beni niye suçluyorsun durmadan? Evden ayrıldığından beri sorumlu değilim senden - sen kendi başına yaşadın. Peki, ben kafasızım - peki! Anladık! İki haftadır bunu dinliyoruz. Öyleyse ne yardım umuyorsun benden, ben yardım edemem ki sana, artık alış buna.

BEATIE — Edemezsin anne, biliyorum edemezsin.

BN. BRYANT — Onun için bütün bu hazırlıkları yapmamız yetmiyor anlaşılana. Yalnız iyilik yetmiyor demek.

BEATIE — Of, neye yarar!

BN. BRYANT — Ne oturmuş oflayıp pofluyorsun öyle kabız karılar gibi! Bir şey sorduk sana. Cevap ver sen. Sen konuş bakalım. Hadi, bizden çok bildiğini söyleyen sensin, sen konuş öyleyse. Konuş, hadi, konuşsana.

BEATIE — (Umutsuzca) Konuşamıyorum anne, doğru söyledin, doğru senin gibiyim ben de, dik kafalı, boş,

yaşama araçlarından yoksun. Kök salmamışım hiç bir şeye. İrgatlık yapan bir aileden geliyorum ama gene köküm yok işte - tıpkı şehirliler gibi - köksüz, sapsız.

FRANK — Kök mü dedin? Ne kökü?

BEATIE — (Sabırsız) Kök işte, kök, kökler! Of be, Frankie, bütün gün tarlalardasın her şey nasıl büyür, senin bilmen gerek. Kökler! Seni yaratan şeyler, seni besleyen şeyler. Sana güven veren şeyler - kökler işte!

BN. BRYANT — Anasız babasız değilsin ya?

BEATIE — Aile kökleri demek istemiyorum. Demek istiyorum ki - Bak! Dünya dönmeye başladığından beri büyüyor, değil mi? Bir sürü şeyler oluyor, bir sürü yerler bulunuyor, insanlar düşünüyorlar, dünyanın ilerlemesi için çalışıyorlar, ama ne biliyoruz biz bütün bunlar hakkında?

JIMMY — Gene ne söylüyor bu?

BEATIE — (Arada bir söyledikleri kendisini de şaşırtır.) Gene ne söylüyor ne demek? Konuşuyorum işte! Dinleyin! Diyorum ki iki bin yıldır dünya büyüyor da biz farkına bile varmıyoruz. Kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi bilmiyoruz, diyorum. Başlangıcından beri bir şeylerle bağımızı koparmışız, diyorum. Köklerimiz yok, diyorum size. Düşünün bir kez! Koca koca bahçelerimiz var, hepimiz bir şeyler ekıyoruz, bir de bilmezsek köklerin ne olduğunu! Anne, sen çiçeklerini soldurmamasını biliyorsun, değil mi? Jimmy, sen de sebzenin iyi yetişmesi için köklerine nasıl bakılacağını biliyorsun. Güçlü kökleri olması gereken yalnız ekinler, bitkiler değildir

ki bize de güçlü kökler gerek. Ama bir de bize bakın! Hadi, söyleyin, bizim neyimiz var? Nerden geldiğimizi biliyor muyuz, aldırıyor muyuz buna?

PEARL — Benim bir yakınmam yok.

BEATIE — Sen öyle diyorsun - evet, öyle diyorsun, ama bak bir kendine. Ne yaptın buraya geldiğinden beri? Birşey söyledin mi? Ama gerçekten canlı olduğunu gösteren bir şey yaptın, ya da söyledin mi? Canlı! Ne demek bu canlı olmak? Biliyor musunuz ne demek? Biliyor mu kimse? Susie'yi görmeye gittiğimde bana ne dedi. söylüyeyim mi size? İsterse atom bombası atılsın, o da ölsünmüş, umurunda değilmiş - böyle diyor işte. Niye böyle diyor biliyor musunuz? Söyleyeyim niye, aldırarak olsa bir şey yapması gerekecek çünkü, ona da üşeniyor. Üşeniyor ya-uğraşamamış-canı sıkılıyormuş* bütün bunlardan. Hepimiz öyleyiz işte, boş veriyoruz hep.

BN. BRYANT — Git işine kız, canı mı sıkılıyormuş? Susie'nin canı sıkılıyormuş? Bir yanında radyo, bir yanında televizyon? Artık onun da canı sıkılırsa?

BEATIE — Öyle ya, çevir radyonun düğmesini, ya da televizyonunkini, olmadı, sinemaya git - aşk filimleri gör, haydut filimleri - ama kolaya kaçmak olmuyor mu bu? Biz bir çaba göstermeyelim de. Yalan mı? Siz de biliyorsunuz doğru olduğunu. Öğretim yalnız kitaplarla, müzikle olmaz - soru soracaksın durmadan. Milyonlarca insanız şu ülkede, birimiz bile doğru dürüst soru soramıyoruz birimiz bile; kolayına kaçıyoruz hepimiz. Birlikte çalıştığım herkes kolayına kaçıyordu işin. Hiçbir şey için savaşıyoruz, kafaca öyle tembeliz, öyle miskiniz ki, ölmüşsünüz nerdeyse. Ne ya, ölmüşsünüz ölmüş! Biliyor mu-

sunuz ne derdi Ronnie, oh olsun, derdi, kendi suçumuz. Ne sandın ya, kendi suçumuz!

JIMMY — İşte biz böyleyiz demek ha - anladık şimdi ne olduğumuzu!

BN. BRYANT — Eh, Ronnie bizi adam yerine koymuyorsa, gelmediği iyi oldu. Değil mi ama, iyi ki gelmedi öyleyse.

BEATIE — Yoo, sizleri adam yerine koyuyor koymasına - tabiatla Tanrısal bir bağ kurduğumuzu sanıyor. Tabiatla sözüm ona Tanrı'sal bir bağımız varmış. Ama başkaları adam yerine koyarlar mı bizi, ha anne? Ne dersin, koyarlar mı? Hiç sanmam. Gerçekten adam mıyız biz? Bugünlerde gazeteler, işçiler söyler, işçiler böyledir diye bizi şişiriyorlarsa, ciddiye alacak değilsin ya bunu, hep zirva onlar. Değiliz çünkü. Yurdumuzda elinden iş gelen insanlar, bizim için mi çalışıyorlar sanıyorsun? Ne gezer! Bizim kucumuzu bile yerinden oynatmayacağımızı bilmiyorlar mı? Ne yazarlar biz anlayalım diye yazıyorlar, ne resamlar biz ilgileniriz diye yapıyorlar resimlerini - ne besteciler biz beğenelim diye besteliyorlar eserlerini, «Aman» diyorlar «çok kafasız bu yığınlar. Onların düzeyine inilmez. Onlar bir çaba göstermiyorlarsa, biz niye uğraşalım?» Bunun üzerine ortaya ne çıkıyor, biliyor musunuz? O baygın sesli şarkıcılar, o ucuz, bayağı yazarlar, filimciler, o aşâğılık kadın dergileri, pazar gazeteleri, resimli aşk romanları - bunlar çıkıyor ortaya, bunlar için de bir çaba gerekmiyor, kolay bunlar. 'Biz paranın kaynağını bulduk' diyorlar, 'ne sandınız ya! İşçide para var. Öyleyse verelim işçiye istediğini. Bu baygın şarkıları, bu alık filim yıldızlarını mı istiyor, alsın öyleyse. Tek heceli sözler mi istiyorlar,

onu verelim kendilerine. Üçüncü sınıf şeyler mi istiyorlar, canları cehenneme, biz de ONU veririz onlara. Ne yuttursak yeridir, nasıl olsa daha iyisini istedikleri yok!' Bütün bu para düşkünü, aşağılık dünya tükürüyor suratımıza, biz orah bile oluyoruz. Doğru söylüyor Ronnie, suç bizde, kendi eşekliğimizde bizim. Üçüncü sınıf şeyler verirler bize böyle! Böyle İşte! Böyle...

(BEATIE birden kendi sözlerini dinliyormuş gibi susar. Durur, yüzünde büyük bir sevinçle döner.)

Duyuyor musunuz? Duyuyor musunuz? Söylediklerimi duyuyor musunuz. Ben konuşuyorum. Jenny, Frankie, anne - başkasının sözleri değil bunlar.

BN. BRYANT — **(Kalkıp masa başına oturur.)** Aman, durmadan seni dinledik - bırakın konuşsun, birazdan kendi de bıkar.

(Öbürleri de kalkıp masa başına otururlar. Yiyip mıldanmaya başlarlar.)

BEATIE — **(Önünde yepyeni bir evren açılmış gibi)** Hey gözünü seveyim RONNIE! Oldu, ben de adam oluyorum, ben de, ben de ayakta durabiliyorum kendi başıma - ben de başyorum...

(BEATIE'nin son bağıışı duyulurken masadakilerin gürültüleri çoğalır. BEATIE ne yaparsa yapsın onlar gene bildiklerini okuyacaklardır. BEATIE sonunda kendini bulmuş bir insan olarak dururken.)

**PERDE İNER
OYUNUN SONU**